

AKTUALNO ↙

Slovenska vojska izvedla vajo Preskok 2020

PREDSTAVLJAMO ↘

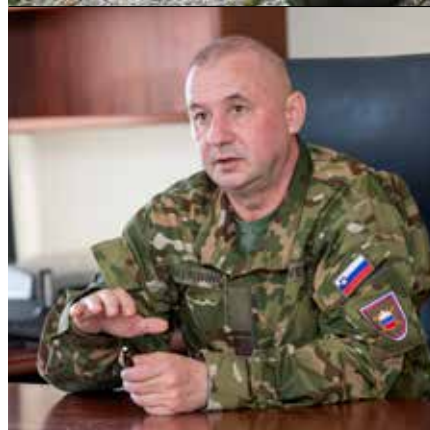
Varuhi zračnega prostora
nad Slovenijo

Marko Pišlar

PRESKOK V DRUGO RESNIČNOST

Pred nekaj dnevi se je uspešno končala letošnja največja vojaška vaja Preskok, na kateri je v več kot dveh mesecih sodelovalo skoraj 2500 pripadnikov sil Slovenske vojske. To je bila najdaljša vojaška vaja v zgodovini Slovenske vojske, ki je bila v marsičem drugačna. Načrtovana in izvedena je bila še v razmerah, ko je bila v Sloveniji razglašena splošna epidemija, zato so bili pri vseh vadbenih aktivnostih na terenih po Sloveniji poudarjeni ukrepi za preprečevanje ter širjenje okužb s koronavirusom. Epidemija koronavirusne bolezni je bila pri nas uradno preklicana 1. junija. Tega dne so v zahvalo tistim, ki so s svojima trdom in požrtvovalnostjo največ prispevali k nemotenemu delovanju vseh osnovnih sistemov v državi, nebo nad Slovenijo simbolično preletela slovenska in zavezniška vojaška letala. Ta so sporočala, da se lahko z visokim tveganjem uspešno spoprijemamo samo z medsebojnima sodelovanjem in pomočjo. Čeprav so k izboljšanju epidemiološke slike v Sloveniji prispevali vsi, pa so bili najbolj obremenjeni številni zdravstveni delavci, ki so se borili za vsako življenje obolelega s covidom-19. Zavedati se moramo, da vojna s koronavirusom še ni končana, na kar kaže novi val okužb v naši soseščini in drugod po svetu. Zato moramo še naprej natančno upoštevati vse preventivne higienske in druge ukrepe ter v največji meri ohranjati socialno distanco.

4
POVELJNIKOVA DOLŽNOST
JE ZAGOTOVITI NAJBOLJŠE
RAZMERE ZA USPOSABLJANJE

Brigadir Miha Škerbinc
o pomembnih izzivih sil
Slovenske vojske

19
KANDIDATI ZA ČASTNIKE
URILI DEFENZIVNO
DELOVANJE

Terensko usposabljanje
kandidatov 32. generacije
Šole za častnike na Počku

34
SLOVENIJA USPEŠNO
PREMAGALA EPIDEMIJO

Ob koncu epidemije slovesen
prelet Slovenije s slovenskimi
in ameriški letali

8
PRESKOK 2020

Slovenska vojska med
epidemijo zvišala ravni
operativnosti in odzivnosti

22
PRIPRAVA LETALA
PILATUS NA PREVOZ

Letalskotehnično osebje
Slovenske vojske ločilo rep in krilo
od trupa poškodovanega
letala Pilatus

38
BODOČI
POKLICNI GASILCI
KONČUJEJO USPOSABLJANJE

V Gasilski šoli na Igu se šola
27. generacija kandidatov
za poklicne gasilce

14
VARUHI
ZRAČNEGA PROSTORA
NAD SLOVENIJO

16. center za nadzor in kontrolo
zračnega prostora vključen v
integrirani sistem Natove zračne in
protiraketne obrambe

30
SPUST VOJAŠKEGA PSA
IZ HELIKOPTERJA

Pripadniki enote za vzrejo in
šolanje vojaških psov
izvedli usposabljanje
z vojaškim helikopterjem

POVELJNIKOVA DOLŽNOST JE ZAGOTOVITI NAJBOLJŠE RAZMERE ZA USPOSABLJANJE

BESEDILO Marko Pišlar

FOTO Bruno Toič

Slovenska vojska je 19. junija končala letošnjo največjo vojaško vajo Preskok 2020, ki so jo v silah Slovenske vojske skladno z vladnim sklepom o dopolnitvi načrta vaj začeli izvajati 14. aprila, še med epidemijo covid-19. S 67 dni trajajočo vojaško vajo, na kateri je sodelovalo skoraj 2500 pripadnikov, je Slovenska vojska ne le potrdila sposobnosti in zmogljivosti za bojno delovanje ter podporo Civilni zaščiti in drugim državnim organom, če bi se kriza še poglobila ali prerasla v kompleksnejšo, temveč tudi zvišala ravni operativnosti in odzivnosti. O pomenu vaje, vlogi Slovenske vojske pri spoprijemanju z epidemijo covid-19 in o prihodnjih izzivih sil Slovenske vojske pa v pogovoru s poveljnikom brigadirjem Mihom Škerbincem.

■ PONOVO POVELJEVANJE SILAM SV STE PREVZELI 16. MARCA, KMALU PO ZAČETKU EPIDEMIJE COVIDA-19 V SLOVENIJI. KAKO OCENJUJETE VLOGO VOJSKE PRI SPOPRIJEMANJU S TO KRIZO?

Čas, ko sem se vrnil na Vrhniko, res ni bil najprimernejši. Mogoče pa je bil, če pogledam z drugega zornega kota. Nemogoče je bilo oceniti, kako se bo razvijala kriza. Naše oči so bile uprte v dogajanje v Italiji in tudi drugod po svetu. Kot poveljnik sil SV sem pripadnikom pisal sporočila po elektronski pošti ali jih nagovarjal na oglasnih deskah. Drugače ni šlo. Ocenil sem, da so za nas najpomembnejše štiri stvari. Prvič, da

ohranimo svoje zdravje in zdravje svojih družin. Kot drugo sem izpostavil ohranjanje trenutnih zmogljivosti Slovenske vojske, in sicer tistih za posredovanje ob naravnih in drugih nesrečah ter tudi bojnih. Pomembno je bilo tudi, da zagotovimo največjo podporo Civilni zaščiti in drugim državnim organom pri spopadanju z epidemijo. Poskrbeti pa smo morali tudi, da bo naše delo potekalo optimalno v vseh mednarodnih operacijah in na misijah, v katerih sodeluje Slovenska vojska. Zavedati se je treba, da je Slovenska vojska najmočnejša organizirana moč in sila, ki jo ima na voljo naša država. Temeljna naloga naših oboroženih sil je zagotavljati obrambo in odvracanje, zato je ob kakršni koli krizi pomembno, da na to ne pozabimo. Vedno v zgodovini je bilo tako in tudi danes je treba razmišljati o tem, da se vsaka kriza lahko razvije v kompleksnejšo in ta lahko tudi v vojno. Slovenska vojska ima ob tem tudi nenadomestljive zmogljivosti za posredovanje ob naravnih in drugih nesrečah. Ravno zato se mi je zdelo bistveno, da smo v silah Slovenske vojske ohranili svoje zmogljivosti za primer, če bi se razmere

poslabšale. Ponosen sem, da smo celo med največjo krizo zvišali ravni operativnosti in odzivnosti vojske.

■ SLOVENSKA VOJSKA JE BILA MED EPIDEMIJO EDEN IZMED NAJPOMEMBNEJŠIH PODPORNIH STEBROV SISTEMA NACIONALNE VARNOSTI SLOVENIJE. KAKO USPEŠNO JE OPRAVILA TO NALOGO?

Čeprav nevarnosti v povezavi z epidemijo še ni konec, lahko rečem, da smo zmagali v pomembni bitki, vojna pa še ni dobljena in ne bo vsaj do izuma cepiva, zato moramo ohraniti posebno pozornost in upoštevati vse nujne ukrepe pri svojem delu. Zadovoljen sem, da smo pripadniki Slovenske vojske preživeli najtežje čase. Naj omenim, da nam je uspelo uresničiti vse štiri glavne cilje. V vsej Slovenski vojski smo imeli samo sedem primerov okužbe s covidom-19, od tega štiri v mednarodnih operacijah in na misijah ter eno na opravljanju dolžnosti v okviru mirnodobne strukture Slovenske vojske v tujini. Glede na naravo dela nismo imeli primera okužbe na delu v Sloveniji ali prenosa okužbe med pripadniki Slovenske vojske. Verjamem, da bi se poveljnik Civilne zaščite, ob njem pa še marsikdo drug v državi, strinjal, da je Slovenska vojska zagotovila vso nujno in zahtevano podporo med spoprijemanjem z epidemijo. Bili smo povsod, kjer so nas ljudje potrebovali, in v zahtevanem času. Zagotavljali smo sile po načrtu Vihra in podpirali izvajanje Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljivih bolezni pri ljudeh. Samo v nekaj dneh smo postavili bolnišnico Role-2, ki na srečo ni bila uporabljena, izvajali smo

Pogovor s poveljnikom sil SV
brigadirjem MIHOM ŠKERBINCEM

dezinfekcijo prostorov, odvzeli več kot 600 brisov, od tega približno 200 v tujini, in jih skoraj polovico samostojno analizirali. Z mobilnimi timi smo zagotavljali hitre zdravstvene preglede na različnih vstopnih točkah po vsej državi. Skupno smo pregledali več kot 40.000 oseb. Poskrbeli smo tudi za prevoze po zemlji in zraku. V najkritičnejših trenutkih smo v domovino s transportnim letalom prepeljali nekaj ton zaščitne opreme in tudi dvajset slovenskih državljanov ter dve oboleli civilni osebi. Za vse to bi pohvalil vse pripadnike SV in se jim zahvalil.

■ S KATERIMI TEŽAVAMI SE JE PREDVSEM GLEDE PRIPRAVLJENOSTI, USPOSOBLJENOSTI IN OPREMLJENOSTI MED EPIDEMIJO SREČEVALA SLOVENSKA VOJSKA?

Govoriti o pomanjkljivostih tako kmalu po koncu epidemije ne bi bilo ustrezno iz dveh razlogov. Prvič zato, ker v Slovenski vojski še nismo izvedli podrobnejše analize, kot drugo pa bi lahko mnenje, kaj bi danes lahko naredili drugače, vodilo k prepričanju, da so po bitki vsi generali. Velikokrat, in to sem opazil tudi ob tej krizi, se ne zavedamo, da v kritičnih trenutkih ni mogoče odločitev deliti na pravilne in nepravilne. Lahko so boljše ali slabše, najpomembnejše pa je, da se sprejemajo in izvajajo. Kot sem že omenil, smo se v silah Slovenske vojske uspešno spoprijeli s krizo ob covidu-19. Prostor za izboljšave bi iskal širše. Izkušnje, ki smo jih pridobili, kažejo na to, da bi veljalo razmišljati o boljši vpetosti in še boljšem sodelovanju med Slovensko vojsko in drugimi državnimi organi. Krizo bi lahko izkoristili, da se v zaključnih analizah razpravlja o celovitosti obrambno-varnostnega sistema Slovenije. Prav tako bi nam lahko pomagala sprejeti takšne ukrepe in sistem prilagoditi, da bi lahko ob naravnih in drugih nesrečah ter kompleksnejših krizah deloval še bolje. Ob epidemiji se je pokazalo, da ima Slovenska vojska močno zdravstveno enoto ne glede na njeni popolnjenost in opremljenost. Enota je bila sposobna samostojno opravljati vse naloge. V Slovenski vojski smo dobro poskrbeli za zdravje vojakov. V znak solidarnosti smo kot ena izmed najmanjših vojsk v

Ponosen sem, da smo celo med največjo krizo zvišali ravni operativnosti in odzivnosti vojske.

zavezništvu in Evropski uniji zdravstveno podpirali tudi poveljnika Kforja na Kosovu ter Euforja v Bosni in Hercegovini.

■ S KATERIMI IZZIVI SO SE SREČEVALI VAŠI PRIPADNIKI MED EPIDEMIJO NA DELU V TUJINI?

Med epidemijo je še posebej pomembno, da se varnost in stabilnost zagotavljata prav tam, kjer je bilo to pred krizo še posebej težavno. Združeni narodi, Nato in Evropska unija, pod pristojnostjo katerih delujejo slovenski vojaki, so se zavedali, da je treba vzdrževati nujen delež sil na območju odgovornosti, saj misije potekajo tam, kjer so zdravstveni sistemi in higienske razmere precej slabši kot pri nas ali v Evropi. Zagotavljanje

kadra za operacije je bilo za Slovensko vojsko, ki je relativno majhna, poseben izziv. Kmalu po začetku krize je bilo na ravni vseh treh organizacij sprejeto enotno priporočilo, da do konca epidemije ne bi potekale redne menjave kontingentov, za kar se je odločila tudi slovenska vlada. Večina pripadnikov je ostala na misijah zato dlje od načrtovanega. To je bil prav poseben izziv za pripadnike najštevilčnejšega kontingenta, ki deluje na Kosovu, saj smo jim misijo podaljšali samo dva tedna pred načrtovano vrnitvijo v domovino. Vsi pripadniki so pokazali izjemno disciplino in organiziranost, saj smo pri zagotavljanju zdravja na vseh misijah imeli nadpovprečne rezultate. Ne glede na težke okoliščine so kakovostno opravili svoje naloge, za kar se je treba zahvaliti tudi njihovim družinam. Pokazali smo visoko raven odnosov in skrbi za pripadnike, saj smo jim redno zagotavljali zaščitna sredstva in opremo ter poskrbeli za morebitno evakuacijo obolelih. Najtežavnejši je bil prevoz našega obolelega pripadnika iz Malija. V zapletenih razmerah zagotavljanja letov na afriški celine smo s požrtvovalnostjo in sposobnostjo omogočili evakuacijski let in ob tem pomagali še drugim državam.

Kako relativna je velikost vojske v mednarodnem okolju, smo pokazali s hitro napotitvijo zdravstvene ekipe v sile Euforja v Bosno in Hercegovino, kjer so naši zdravstveni delavci odvzeli približno 170 brisov. Prav tako smo se z ekipo za dezinfekcijo hitro odzvali, ko se je koronavirusna bolezen razširila v vojaški bazi na Kosovu. Za nami so prišle večje in bolje opremljene vojske. Ta visoka stopnja solidarnosti, ki jo je Slovenska vojska pokazala ob začetku epidemije, je samo v nekaj dneh vodila k povratni pomoči, ko sta se v nekaj urah na naš poziv za evakuacijo iz Malija javili dve članici Evropske unije, ki sta bili pripravljeni zagotoviti svoje letalske zmogljivosti za nujen prevoz našega obolelega pripadnika iz te afriške države.

■ V DOBRIH DVEH MESECIH STE V SILAH SLOVENSKE VOJSKE USPEŠNO IZVEDLI VAJO PRESKOK 2020. KAKO SO POTEKALI PRIPRAVE IN NAČRTOVANJE TER KAJ JE VAJA POMENILA ZA SLOVENSKO VOJSKO?

Izvedba vaje je bila zahtevna naloga za vso Slovensko vojsko. Danes sem zelo

zadovoljen, da smo dobili to nalogo, saj je povzročila veliko pozitivnih učinkov v silah Slovenske vojske. Prva značilnost vaje je bil neobičajno kratek čas za načrtovanje. Vajo smo začeli izvajati le v treh dneh po sklepu Vlade RS o dopolnitvi načrta vaj, ki je bil sprejet 11. aprila. Načrtovanje smo prilagodili razmeram ob epidemiji, zato nismo izvajali vaj z bojnim streljanjem, temveč vaje na nižjih taktičnih ravneh. To je vplivalo tudi na odločitev, da vadbene aktivnosti ne bodo potekale na vojaških vadiščih Slovenske vojske, temveč zunaj njih. Podpisali smo soglasje z župani 59 občin in vpoklicali približno 2000 civilnih zemljišč. V 67 dneh vaje ni bilo večjih težav. Prav nasprotno, kamor koli smo prišli, nas je lokalno prebivalstvo dobro sprejelo. Vajo smo razdelili na več faz. V prvih treh tednih je potekalo usposabljanje na vodni ravni, nato pa smo prešli na usposabljanje čet, na koncu je sledila združena taktična vaja. Značilnost vaje je bila, da smo med potekom ene faze začeli načrtovati že naslednjo, zato se je vaja ves čas vsebinsko in izvedbeno dopolnjevala. Ob tem pa smo kar najbolje poskrbeli za zdravje udeležencev. Ena pomembnejših značilnosti vaje je bila, da smo se osredinili samo na taktične izzive, ki izhajajo iz uresničljivih načrtov v zavezništvu in se nanašajo na področji obrambe ter odvratačne države. Zaradi različnih razlogov nismo zniževali svojih ciljev, temveč smo jim prilagajali postopke načrtovanja in

izvajanja. Cilji pa so ostali visoki. Pri tem želim poudariti, da vojaki med vajo niso bili ves čas dejavni. Najbolj obremenjen vojak je na terenu preživel približno tri tedne, v povprečju pa še manj. Ena izmed značilnosti vaje je bila, da so bili na koncu častniki oziroma vojaški voditelji bolj utrujeni kot vojaki. To je posledica tega, da smo aktivno pristopili k načrtovanju in da je bil cilj vseskozi zagotoviti najboljše mogoče razmere za usposabljanje vojakov, ne glede na popolnoma neobičajen razpoložljiv čas in težke razmere dela med epidemijo. Poveljnikova dolžnost je narediti vse, kar je v njegovi moči, da v miru zagotovi najboljše razmere za usposabljanje svojih vojakov, v vojni pa poskrbi, da vojaki preživijo in zmaga v boju.

■ KATERE BODO ŠE DRUGE LETOŠNJE GLAVNE AKTIVNOSTI SIL SV?

Letni načrt dela sil Slovenske vojske je zaradi krize ob epidemiji doživel precej sprememb. Tudi denarna sredstva so bila na letni ravni temeljito zmanjšana. Po končani vaji Preskok 2020 nas čaka hiter in temeljit razmislek, kako naprej. Ne bomo se vrnili v utečen del postopka doseganja končnih operativnih zmogljivosti, temveč si bomo privoščili krajši operativni premor z namenom prilagoditve strukture Poveljstva sil Slovenske vojske. Če pogledamo poslanstvo sil Slovenske vojske in doktrinarno opredeljene naloge, zlasti tiste ob vojni ali krizi ter tiste, ki so povezane z mednarodno poveztljivostjo, te zahtevajo določene strukturne spremembe, ki do zdaj niso bile opravljene. Zato bo to moj prvi cilj. Brez večjih reorganizacij in preoblikovanj bomo strukturo prilagodili in nadaljevali druge procese dela. Pri izvajanju aktivnosti v enotah Slovenske vojske se bomo ravnali po principu nujnih in prednostnih nalog, pri čemer bomo poleg izvajanja rednih nalog skrbeli za pripravo kadra pri zagotavljanju načrtovanih rotacij za mednarodne operacije in misije. Morda bo dovolj časa tudi za osredinjanje na vojaka in njegovo individualno usposobljenost ter na taktiko na nižjih taktičnih ravneh.

PRESKOK 2020

BESEDILO Aleš Kesič, Rok Filipčič,
Matjaž Ravbar in Jerneja Grmadnik
FOTO Bruno Toič

“Danes bomo preverili delovanje takojšnjih odzivnih sil, nato pa bomo aktivnosti postopoma stopnjevali. Konec junija jih bomo končali z združeno vajo, ki bo vključevala vse elemente sil SV. Načrtovali bomo za korak vnaprej in izvedbo skrbno nadzirali v luči epidemije. Obenem bomo optimalno izvedli vse redne in operativne naloge SV doma ter v tujini.« S temi usmeritvami je 14. aprila poveljnik sil SV nagovoril štab, le nekaj ur preden so se prvič po nekaj letih na taktični vaji v bližini Kočevske Reke oziroma v zračnem prostoru nad njo zbrali elementi takojšnjih odzivnih sil. 19. junija se je vojaška vaja Preskok končala. Na njej je sodelovalo do 2500 pripadnikov, posredno povezanih z vajo pa jih je bilo več kot 3500, kar predstavlja večino vseh sil, ki so v Sloveniji. Načrtovani stroški vaje so bili 370.000 evrov, prve analize pa kažejo, da vojska tega ni preseгла.

Vlada Republike Slovenije je, ker so zaradi pandemije odpadle številne vaje SV doma in po svetu, dopolnila sklep o vajah v obrambnem sistemu in določila, da bo osrednja vojaška vaja leta 2020 vaja Preskok. Čeprav govorimo o ednini, gre pravzaprav za več taktičnih in štabnih vaj, ki so potekale v zadnjih dveh mesecih. Prvi taktični vaji sta bili izvedeni v razmerah minimalnega načrtovanja 14. in 16. aprila. 14. aprila je bila izvedena taktična vaja na zahodu, in sicer na Zdihovem pri Kočevski Reki, kjer je bila preverjena odzivnost vseh elementov takojšnjih odzivnih sil z dodanimi elementi iz sil Vihra. Vaja po enakem konceptu je bila izvedena tudi na vzhodu, in sicer v

Apačah pri Kidričevem 16. aprila. Na vsaki izmed vaj so sodelovali do 100 pripadnikov SV, približno 30 vozil, letalo PC-9, helikopterja Cougar in Bell 206 ter brezpilotni letalni sistemi. Vaji je vodil poveljnik sil s pomočjo operativnega centra SV oziroma na izpostavljenem poveljniškem mestu na terenu. Poleg odzivnosti takojšnjih odzivnih sil so preverjali tudi zmožnosti izvajanja poveljevanja in kontrole s poudarkom na sredstvih zvez in z uporabo sistema Sitaware. 24. aprila je bil pod vodstvom Logistične brigade izveden premik večine njenih sil, drugih enot SV in elementov Civilne zaščite na Kočevsko. V taktični vaji Zalet je na vrhuncu epidemije sodelovalo več kot 500 pripadnikov in 150 vozil, vaja pa je bila pomemben preizkus, ali Slovenska vojska lahko deluje tudi v razmerah virusne bolezni. Z vajo se je

prav tako preverilo, da je vojska skladno z doktrino pripravljena delovati tudi takrat, ko bi bilo uporabljeno orožje za množično uničevanje.

USPOSABLJANJE VODOV IN ČET

Na podlagi pridobljenega znanja so se po končani vaji Zalet pripadniki Poveljstva sil SV preusmerili v načrtovanje glavnega dela vaje. Ta je bil konceptualno sestavljen iz treh delov, in sicer usposabljanja vodov in čet ter združene vaje sil SV. Vodno usposabljanje je potekalo od 11. do 31. maja. Cilj tega dela vaje je bil osredotočen na vojaka in delovanje najmanjših taktičnih enot, torej oddelkov in voda. Zato je bil oblikovan enoten načrt usposabljanja, ki je vseboval urjenje procesa bojnega odločanja in pripravo enote na boj, taktične tehnike in postopke patroliranja ter zasednega delovanja in združenega bojevanja rodov. V načrt so bile vključene vsebine iz slovenske vojaške zgodovine, povezane z osamosvojitvijo Slovenije, katerih namen je bil krepiti domoljubje. Standardiziran načrt petdnevnega usposabljanja je izvedlo deset vodov iz 1. in 72. brigade ter Logistične brigade SV. Izvedba je potekala tako, da

se je enota nastanila v postojnski vojašnici. Po kratkih teoretičnih pripravah je izvedla proces bojnega odločanja in preskuse na maketi, z bojno opremo in na simulacijskem sistemu VBS3. Potem se je premaknila v izpostavljeno četno bazo, ki je bila za enote zahoda postavljena na Škrlju, za enote z vzhoda pa v Cerkljah ob Krki, in izvedla preskuse v polni bojni opremi. Opravila je še dvodnevno patroljo na zemljišču, ki ni v lasti Ministrstva za obrambo. Usposabljanje je z namenom enotnega standarda za vse vode načrtovala, organizirala in izvedla skupina častnikov in podčastnikov, ki jih je imenoval poveljnik sil SV. V enem izmed vodov je sodelovalo tudi pet prednjih opazovalcev iz vojske Črne gore, ki so se skupaj s slovenskimi pripadniki pripravljali na mednarodno operacijo in misijo eFP v Latviji. Vzoredno z izvedbo vodne faze je potekalo načrtovanje četne faze, ki je potekala od 1. do 12. junija, usposabljanje pa sta načrtovala, organizirala in izvedla 10. in 74. pehotni polk. Četna faza je bila sestavljena iz situacijskih vaj vodov in taktične vaje čete. Koncept usposabljanja je bil podoben vodnemu usposabljanju, povečala pa sta se težavnost nalog in število enot bojne ter nebojne podpore. Sodelovali so tudi letala

F-16 iz 31. lovskega polka ameriških zračnih sil, letala PC-9 in različni helikopterji 15. polka vojaškega letalstva, kinologi vojaške policije s službenimi psi, brezpilotni letalni sistemi iz obveščevalno-izvidniških čet obeh brigad, vod za uničevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev iz 430. mornariškega diviziona in drugi rodovi SV. Vsaka četa je imela vsaj štiri multiplikatorje sile, s čimer je bil uresničen cilj usposabljanja združenega bojevanja rodov. Posebnost usposabljanja je bila v tem, da je bila tudi izpostavljena bataljonska baza nameščena na zemljiščih, ki niso v lasti ministrstva, in sicer v Kanižarici pri Črnomlju za vzhod in na Babnem Polju za zahod. V bližini so bile izvedene tudi dvodnevne taktične vaje čet. Med vodno in četno fazo so se usposabljele specialne sile in Specializirana enota vojaške policije. Enota za specialno delovanje se je od 11. maja do 12. junija usposabljala v nalogah bojnega iskanja in reševanja ter specialnega izvidovanja na različnih območjih po vsej državi, Specializirana enota vojaške policije pa je urila postopke varovanja pomembne osebe, preiskave stavbe, iskanja pogrešane osebe ter uničenja teroristične celice.

ZDRUŽENA VAJA SIL SV

Med izvajanjem četne faze se je že načrtovala združena vaja, ki je potekala od 15. do 19. junija in se končala z zaključno slovesnostjo na vojaškem letališču v Cerkljah ob Krki. Na njej so razen Športne enote sodelovale vse enote SV. Vaja je bila sestavljena iz poveljniško-štabne vaje in taktičnih vaj enot, ki so potekale pod istim

scenarijem. Glavni vadbenci poveljniško-štabne vaje so bila brigadna in polkovna poveljstva samostojnih polkov, sekundarni pa polkovna poveljstva brigad. Poveljniško-štabna vaja je združevala prehodno delovanje sil SV, pri čemer so poveljstva načrtovala tipično vojaško delovanje, kot sta nadzor območja in zavarovanje kritične infrastrukture. Hkrati so se pripravljala na izvedbo podporne delovanja s civilnimi ustanovami po končanih vojaških spopadih, kot so na primer popravilo letaliških stez, uničenje neeksplozivnih ubojnih sredstev, pomoč pri obvladovanju pandemije, postavitve mostov, čiščenje ruševin, zagotavljanje prečiščevanja vode in podobno. Enote na terenu so skladno z ukazi s poveljniško-štabne vaje opravile različne naloge. Četne bojne skupine so preiskale naselje in ustavile diverzantsko-teroristično skupino, ki so jo nato uničili pripadniki specialnih in specializiranih sil SV. Sodelovali sta tudi zračna in mornariška komponenta. 15. polk vojaškega letalstva je ob podpori lovcev ameriških letalskih sil ves čas vaje zagotavljal letalsko podporo operacijam na kopnem, 430. mornariški divizion pa je izvedel mornariško vajo z namenom varovanja akvatorija in zagotavljanja varne plovbe v slovenskih teritorialnih vodah.

NAMERA POVELJNIKA SIL, KONCEPT, CILJI IN ZNAČILNOSTI VAJE

Namera poveljnika sil SV za vajo Preskok je bila dvigniti operativnost, pripravljenost in odzivnost enot SV med epidemijo, z uspešno izvedeno vajo pa vzpostaviti razmere za uspešno delo sil SV v prihodnosti. Vaja je bila utemeljena na zavezniški strategiji obrambe in odvracanja v Evropi ter prilagojena geostrateškemu položaju Republike Slovenije. Taktična situacija vaje je temeljila na domnevi, da konfrontacije glavnih vojaških sil na območju Republike Slovenije ne bo, najpomembnejše pa bo prehodno in podporno delovanje, s katerim bo omogočeno delovanje sil zavezništva v njegovem zaledju. Nadzor nad območjem bo pri tem najpomembnejši, zato je bila na vaji poudarjena prav ta taktična naloga. Ker je več kot dve tretjini slovenskega območja poraslo z gozdovi, skupaj s hribovi in gorami pa zato predstavlja težko prehodni teren, je bilo treba na vaji preverjati ustrezne taktične tehnike in postopke enot na različnih ravneh za

◀ Z vajo so preverili delovanje celovitega poveljevanja in kontrole na vseh ravneh.

◀ Večji del vaje je potekal na civilnih zemljiščih.

na vadiščih, ki niso v lasti MO, je bilo pomembno, saj ima Slovenska vojska samo en poligon, ki omogoča zahtevnejše oblike usposabljanja, in sicer na osrednjem vadišču v Postojni, ki ga pripadniki SV dobro poznajo. Posledično je težko preverjati korektnost štabnih postopkov, kot so na primer obveščevalne priprave bojišča in obvladanje vojaških veščin, na primer taktična navigacija. Vaja Preskok je pokazala, da je nov teren izjemen izziv tako za poveljstva kot enote, zato je treba tako prakso nadaljevati.

USMERJENOST V PRIHODNOST

Po koncu vaje je poveljnik sil SV podrobneje predstavil usmeritve sil v jesenskem obdobju. Najprej je treba zgotoviti možnosti za usposabljanje

optimalen nadzor nad terenom. Določeni cilji vaje Preskok so bili usposabljanje in preveriti delovanje celovitega poveljevanja in kontrole na operativni, taktični in nižji taktični ravni, izvajati vaje in usposabljanja na različnih manevrskih terenih ter v vremenskih razmerah in vzdrževati sile ter zmogljivosti na terenu s poudarkom na logistični in zdravstveni zagotovitvi. Prav tako so z vajo preverili usposabljanje in delovanje enot SV med pandemijo, sodelovanje enot SV z lokalnim prebivalstvom v okviru civilno-vojaškega sodelovanja ter delovanje pomoči SV v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Vaja Preskok je bila v marsičem posebna. Bila je nekakšen hibrid med operacijo in vajo, saj ima razen operativnega poslanstva, ko bi enote SV v resnici delovale, številne značilnosti operacije. Načrtovanje tovrstnih vaj, skladno z direktivo Nata (BI-SC Collective Training and Exercise Directive), traja 18 mesecev mesecev in je odvisno od razvoja koncepta vaje, začetne, glavne in končne načrtovalne konference. Proces načrtovanja za operacijo oziroma vojaški proces odločanja v izurjenih štabih traja 32 ur, pri čemer enote različnih ravni načrtujejo vzporedno, uvodni ukaz za delovanje pa v nadaljnjem načrtovanju dopolnijo z dopolnilnimi ukazi. Razen za četno usposabljanje in združeno

vajo je bil čas načrtovanja in priprave elementov vaje krajši od enega tedna, v uvodnih aktivnostih celo manj, nadaljnje aktivnosti pa so se načrtovale vzporedno z izvedbo nalog. Številne vojaške vaje doma in v tujini so zaradi pandemije odpadle, vaja Preskok pa je bila načrtno izvedena med epidemijo, torej v razmerah, v katerih se navadno izvajajo zgolj operacije. S skrbno načrtovanimi ukrepi za preprečevanje širjenja in z ukrepanjem ob pojavu simptomov bolezni nam je uspelo dobro nadzirati nalezljivo virusno bolezen. Vaja je trajala 67 dni, kar pomeni, da je šlo za najdaljšo vajo v zgodovini SV. Celo največje vaje v zavezništvu, pri katerih samo napotitev sil in neposredna priprava na vajo ter vrnitev domov lahko trajajo ves mesec, le redko dosežejo takšen čas. Da je imela vaja Preskok značaj operacije, dokazuje tudi vodenje vaje. Skladno z

direktivo zavezništva se na vajah oblikujejo vodstvo vaje in odzivne celice, ki so v vlogi nadrejenega poveljstva, ter drugi elementi, čez katere se urijo vadbenci. Na vaji Preskok je bil ustanovljen operativni center za vajo, v katerem sta ves čas trajanja vaje potekala poveljevanje in kontrola nad vadbenci, s čimer se je združevalo vodstvo vaje z odzivno celico. Obremenitev poveljniškega kadra je bila posledično precejšna. Najbolj obremenjeni vojaki so bili v dobrih dveh mesecih trajanja vaje dejavni največ tri tedne, poveljniški kader pa je bil, zaradi opisanih posebnosti načrtovanja in izvajanja, vključen večji del vaje. Glede na lastnosti operacije je bilo treba nujno preveriti operativnost, odzivnost in pripravljenost sil SV, že samo uspešno končana vaja pa ob vseh navedenih statistikah nakazuje, da je dobro potekala. Vaja je bila posebna tudi v tem, da so jo obiskali vsi pomembnejši politični odločevalci na državni ravni, številni župani, o njej so tudi poročali skoraj vsi glavni lokalni mediji po Sloveniji. Minister za obrambo je vajo obiskal večkrat, prvič že 24. aprila v Kočevju. Predsednik RS in vrhovni poveljnik obrambnih sil je vajo obiskal v četni fazi 3. junija na Babnem Polju, predsednik Vlade RS pa 17. junija na Vrhniki. Na zaključni slovesnosti 19. junija je bil tudi predsednik Državnega zbora RS.

USPOSABLJANJE ZUNAJ VADIŠČ SLOVENSKE VOJSKE IN CIVILNO-VOJAŠKO SODELOVANJE

Večji del vaje je bil izveden na zemljiščih, ki niso v lasti Ministrstva za obrambo. To je, glede na kratek načrtovalni čas, zahtevalo velik organizacijski napor. Skladno z Zakonom o materialni dolžnosti bi bilo treba zemljišča vpoklicati, vendar smo ustrezne terene zagotovili na podlagi podpisanega soglasja z Zavodom za gozdove za državna zemljišča, z župani za občinska zemljišča ali z zasebnimi lastniki. Tako je bilo podpisanih skoraj 60 soglasij z župani in pridobljenih več kot 2000 parcel za usposabljanje. Enote SV so se usposabljevale v 45 občinah po Sloveniji. Naklonjenost lokalnega prebivalstva do pripadnikov SV je bila na vseh terenih dobra. Med vajo je bil vzpostavljen pristen stik s civilnim prebivalstvom, ki je bil značilen za obdobje pred ukinitvijo vojaškega roka, ko so bili nabori in prisege vojakov izjemna vez med državljani ter oboroženimi silami. Značilno za poklicno vojsko je, da to vez izgubi in jo mora utrjevati z načrtnim civilno-vojaškim sodelovanjem. Pozitiven sprejem Slovenske vojske v lokalnem okolju kaže, da smo vez dobro vzpostavili in da je tako sodelovanje vredno nadaljevati. Usposabljanje

Usposabljanje je obsegalo tudi združeno bojevanje rodov. ▶

posameznika in nižjih taktičnih enot. Vsak pripadnik v taktični enoti bi moral začitati, da je usposabljanje namenjeno njemu in njegovemu preživetju v boju. Psihofizična pripravljenost, strelska izurjenost in bojni postopki bodo pri tem pomembni, bistvena pa bo podpora podčastniška linija. Kljub številnim operativnim nalogam bo treba poiskati prednostne naloge pri usposabljanju, za kar sta nujna dobra organizacija in kreativno razmišljanje. Raven obvladovanja individualnih veščin mora omogočiti kolektivno usposabljanje. Pri tem je poudarjeno usposabljanje iz sredstev zvez, bojiščenega reševanja, iz vsebin orientacije, posadkovne oziroma podporne oborožitve in sobojevanja rodov. Visoko izurjen vojak bo oblikoval ustrezno skupino in oddelek, ki je podlaga dobrega voda. Vaja je pokazala številne pozitivne prakse, ki jih je treba nadaljevati in izpopolniti. Kot drugo pa bodo napor sil SV usmerjeni v oblikovanje strukture Poveljstva sil, ki bo omogočilo operativno poveljevanje enotam in združeno bojevanje. Pri tem bo najpomembnejše oblikovanje kohezivne skupine, ki bo sposobna poveljevati s silami SV, skladno z doktrinami zavezništva. Poveljstvo sil mora biti sposobno poveljevati v razmerah, ko bi bil aktiviran 5. člen Severnoatlantske pogodbe in bi del enot SV prešel pod operativni nadzor zavezništva. Manevrske brigade in samostojni polki, ki bi izvajali naloge na območju Republike Slovenije, bi se dopolnili s prostovoljno in strateško rezervo.

KREPITEV DOMOLJUBJA MED VAJO PRESKOK 2020

Poveljstvo sil Slovenske vojske je kot del vaje Preskok 2020 v sodelovanju z Vojaškim muzejem Slovenske vojske organiziralo predavanja na temo slovenskega osamosvajanja ter vojne leta 1991, v kateri je slovenski narod z orožjem zagotovil obrambo plebiscitne odločitve o samostojni Republiki Sloveniji. Kustosi Vojaškega muzeja so za udeležence vaje zgodovinsko orisali to obdobje. Poleg tega so lahko udeleženci tudi spoznali posameznike, ki so za svoj pogum prejeli najvišje odlikovanje, ki ga lahko prejme slovenski vojak, to je častni vojni znak. Cilji predavanj so bili okrepiti domoljubje, dvigniti moralo med pripadniki

Slovenske vojske ter širiti zavedanje, da nam samostojnost ni bila podarjena, temveč smo si jo morali izboriti z orožjem, pri čemer so nekateri izgubili svoje življenje. Udeležencem vaje so svoje izkušnje iz obdobja osamosvajanja in vojne za Slovenijo predstavili Branko Bratkovič, Srečko Lisjak, Dimitrij Lokovšek in Roman Marguč. Ti posamezniki so priznanja dobili za dejanja v celotnem obdobju osamosvajanja Slovenije, torej za obdobje od maja 1990 do oktobra 1991.

V SLOVENSKI VOJSKI OHRANJAMO BOJNEGA DUHA IN VOJAŠKI ZNAČAJ

Vaja Preskok 2020 se je po dobrih dveh mesecih končala s slovesnostjo 19. junija na vojaškem letališču v Cerkljah ob Krki. Zbrane sta nagovorila minister za obrambo mag. Matej Tonin in načelnik GŠSV brigadir Robert Glavaš. Oba sta pohvalila pripravljenost pripadnikov pri opravljanju nalog tudi

v najtežjih okoliščinah. Minister Tonin je povedal, da so Slovensko vojsko z odprtimi rokami sprejeli v 59 občinah. Prav z vajo Preskok je Slovenska vojska dokazala svoj obstoj in da lahko Slovenija zmeraj računa nanjo. Poudaril je, da je treba zdaj v političnih krogih poskrbeti za materialne in delovne razmere za pripadnike Slovenske vojske. Tako je vnovič napovedal spremembe Zakona o obrambi z namenom ureditve statusa vojaka po 45. letu in naložbe v opremo ter infrastrukturo. »Ne bomo vas pustili same, zagotovljeno bo, da boste nekateri tudi po prelomnem letu ostali v vojski, državni upravi ali na Ministrstvu za obrambo,« je izpostavil in zagotovil, da imajo napovedane spremembe tudi dovolj podpore v parlamentu. Brigadir Glavaš je ponosno povedal, da je bila vojska v tako kratkem času in posebnih razmerah sposobna odlično načrtovati, organizirati in izvesti obsežne vaje. »Z vajami dokazujemo, da v Slovenski vojski ohranjamo bojnega duha in vojaški značaj. Menim, da zmoremo in hočemo pokazati vsem, da smo tukaj za Slovenijo, svoje državljane in domovino, ki nas potrebuje v miru, krizi in vojni,« je še dodal. Poveljnik sil Slovenske vojske in vodja vaje Preskok brigadir Miha Škerbinc je podelil priznanja Poveljstva sil pripadnikom ter enotam SV, ki so se še posebej izkazali v podpori ob pandemiji covida-19 in na vojaških vajah Preskok 2020.

Slovesni mimovoz vozil in enot v Cerkljah ob Krki

ZA 780 MILIJONOV EVROV NALOŽB DO LETA 2026

Na Babnem Polju je za visoke predstavnike Slovenske vojske in politični vrh 3. junija potekala predstavitev letalske vaje, ki je bila del osrednje vojaške vaje Slovenske vojske Preskok 2020. Vrhovni poveljnik obrambnih sil in predsednik države Borut Pahor je v svojem slavnostnem nagovoru poudaril pomen krepitve obrambnega sektorja, minister za obrambo mag. Matej Tonin pa je napovedal za 780 milijonov naložb v Slovensko vojsko do leta 2026 in ureditev statusa vojaka po 45. letu.

Slovenska vojska je 3. junija na Babnem Polju organizirala ogled vojaške letalske vaje za politični in vojaški vrh. Vajo so izvedli pripadniki 15. polka vojaškega letalstva z letali Pilatus PC-9, helikopterji Bell-216 in Bell-412 ter silami za specialno delovanje, manever v zraku pa so podpirala tudi zavezniška letala F-16. Ob tej priložnosti je pripadnike Slovenske vojske nagovoril vrhovni poveljnik obrambnih sil in predsednik države Borut Pahor. Poudaril je, da je lahko pomenovanje vaje Preskok tudi simbolično, saj naj bi predstavljalo »preskok« v novo obdobje razvoja in preoblikovanja v dobro opremljeno ter usposobljeno Slovensko vojsko. Tudi minister za obrambo mag. Matej Tonin je v izjavi za medije ponovil, da si bo prizadeval za spremembo Zakona o obrambi, prav tako je napovedal nov zakon, ki bo opredeljeval naložbe na obrambnem področju. Prednostna na obrambnem področju bosta ureditev statusa po dopolnjenem 45. letu in Zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski za obdobje 2021–2026, po katerem bi vrednost vlaganj v vojaške zmogljivosti znašala 780 milijonov evrov. Namen zakona je zagotavljati finančna sredstva za vzpostavitev pomembnih vojaških zmogljivosti, ki bodo omogočale opravljanje nalog pripadnikov Slovenske vojske v

BESEDILO Jerneja Grmadnik
FOTO Bruno Toič

Predsednik Pahor je izpostavil pomen krepitve obrambnega sektorja.

okviru kolektivne obrambe z možnostjo dvonamenske uporabe. Vršilec dolžnosti generalnega direktorja Direktorata za logistiko na Ministrstvu za obrambo Uroš Korošec je pojasnil, da Zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski predvideva letni dvig sredstev za potrebe naložb med letoma 2021 in 2022

za 100 milijonov evrov vsako leto, v obdobju 2023–2026 pa za 145 milijonov evrov na leto. Ob tem je poudaril, da gre za dodatna sredstva k sedanjemu proračunu, ki sicer zagotavlja sredstva za redno delovanje Slovenske vojske. V zakonu posamezni členi ne določajo, katero opremo bo Slovenska vojska kupovala, je pa v njegovi obrazložitvi navedeno, kaj se bo kupovalo v prihodnjih šestih letih. To bo opredeljeno tudi v srednjeročnih in dolgoročnih planskih dokumentih ministrstva, ki se vzporedno pripravljajo in bodo sprejeti na vladi, nekateri pa tudi v državnem zboru. Do leta 2026 naj bi na MO kupili transportno letalo in dva helikopterja, bojna vozila 4x4 in 8x8 ter transportno logistično in medicinsko opremo za vojaški bolnišnici Role 2 in Role 1, transportna vozila, komunikacijsko-informacijske sisteme in sisteme kibernetske obrambe ter raketne sisteme. Na MO naj bi vlagali tudi v infrastrukturo, povezano z novimi pridobitvami, in v osebno opremo vojakov. Uroš Korošec je še pojasnil, da je v zakonu predviden tudi parlamentarni nadzor nad njegovim izvajanjem zaradi želje po transparentnosti in gospodarnosti vseh postopkov. Predlog zakona bo Vlada RS po napovedih ministra za obrambo obravnavala 24. junija.

VARUHI ZRAČNEGA PROSTORA NAD SLOVENIJO

BESEDILO Marko Pišlar
FOTO Bruno Toič

Pomemben vidik zagotavljanja suverenosti vsake države je tudi skrb za neprekinjen nadzor in kontrolo ter varovanje zračnega prostora nad njo. Nadzor in kontrolo zračnega prostora nad Slovenijo neprekinjeno izvaja 16. center za nadzor in kontrolo zračnega prostora (16. CNKZP) na Brniku. Enota je od vstopa Slovenije v zavezništvo vključena v integrirani sistem Natove zračne in protiraketne obrambe (NATO Integrated Air and Missile Defence System – NATINAMDS), s čimer zagotavlja nenehno izmenjavo podatkov o dogajanju v zračnem prostoru z zavezništvom in varovanje zračnega prostora nad ozemljem Slovenije z zavezniškimi ter slovenskimi vojaškimi letali.

ZAMENJAVA SISTEMA ZA POVELJEVANJE IN KONTROLO V ZRAČNEM PROSTORU Z NAPREDNEJŠIM SISTEMOM

16. CNKZP, ki se je izoblikoval leta 2013 s preoblikovanjem dotedanjega 16. bataljona za nadzor zračnega prostora, je

danes enota, ki deluje v sestavi 15. polka vojaškega letalstva. 16. CNKZP s podrejenimi enotami skrbi za neprekinjen nadzor in kontrolo zračnega prostora nad Slovenijo, za kontrolo oborožitvenih sistemov zračne obrambe za potrebe varovanja zračnega prostora Republike Slovenije ter zavezništva v miru, prav tako pa tudi za prenos prepoznane slike v zračnem prostoru uporabnikom v Sloveniji in Natu. 16. CNKZP tudi vodi izvajanje operacij v zračnem prostoru Slovenije. Poveljnik 16. CNKZP major Samo Mali je pojasnil, da so pripadniki enote visoko specialistično usposobljeni na različnih področjih, kar dokazuje veliko število njihovih licenc. Te se delijo na licence za operativno osebje, ki je zadolženo za izvajanje operativnih nalog v Operativnem centru nadzora in kontrole zračnega prostora, in licence

za tehnično osebje, kot so na primer radarski tehniki, administratorji sistema za poveljevanje in kontrolo v zračnem prostoru ter sistema glasovne komunikacije. Operativni center nadzora in kontrole zračnega prostora na Brniku je med letoma 1999 in 2017 uporabljal avtomatiziran sistem za poveljevanje in kontrolo v zračnem prostoru (Air Sovereignty Operations Centre – ASOC), od leta 2017 pa uporablja Natov sistem (Multi Aegis Site Emulator/ MASE Integrated Console Environment – MASE/MICE), v katerem se zbirajo in preučujejo podatki o razmerah v zračnem prostoru nad Slovenijo z dveh vojaških in treh civilnih radarjev. Sistem je v celoti povezan z zavezništvom. Major Mali je razložil, da načrtujejo zamenjavo tega sistema z naprednejšim in zmogljivejšim sistemom (ACCS Software Based Element – ASBE). Za potrebe uporabe novega sistema je bilo treba prenoviti podzemni del objekta na Brniku ter dograditi podzemni objekt za potrebe operativnega centra. Gradbena dela za omenjeni objekt se končujejo. Danes 16. CNKZP deluje na treh lokacijah po Sloveniji, in sicer na Brniku, Ljubljanskem vrhu in Ledinekovem kogleu. Sestavljen je iz poveljnikov skupine, radarske čete, čete za

nadzor in kontrolo zračnega prostora ter voda za zagotovitev delovanja.

PREVERJANJE USPOSOBLJENOSTI PO NATOVIM METODAM TACEVAL

S priključitvijo Republike Slovenije zvezi Nato je taktično poveljevanje nad Operativnim centrom nadzora in kontrole zračnega prostora skupaj z dvema radarskima položajema prevzel vrhovni poveljnik zavezniških sil za Evropo, s čimer je enota postala Natova odzivna sila. Vrhovni poveljnik zavezniških sil za Evropo je podelil taktično poveljevanje nad operativnim centrom ter obema radarskima sistemoma dolgega dosega Združenemu centru za zračne operacije (Combined Air Operations Centre – CAOC) v španskem Torrejonu. Ker je pripravljenost sestavni del zagotavljanja razpoložljivosti in učinkovitosti enot, Nato redno preverja usposobljenost enot, za katere ima pristojnost operativnega poveljevanja. Za izvedbo preverjanja usposobljenosti ima zavezništvo na voljo standard, ki je enak za vse Natove deklarirane sile, preverjanje pa izvedejo Natovi certificirani ocenjevalci v obliki, namenjeni letalstvu (NATO Evaluation Programme for Air Forces – TACEVAL). 16. CNKZP je od leta 2012

Radarski položaj na Ledinekovem kogleu

vpet v ta sistem, ko je bilo izvedeno vstopno preverjanje, na katerem je enota dobila smernice oziroma priporočila za ugotavljanje bojne pripravljenosti po Natovi metodologiji TACEVAL, ki je sledilo leta 2014. Poveljnik 16. CNKZP je poudaril, da je prav po letu 2012 enota bistveno napredovala pri usposabljanju. Na ugotavljanju bojne pripravljenosti po Natovi metodologiji TACEVAL je bila enota ocenjevana na treh področjih, in sicer operativnem, logističnem in na področju zaščite sil. Enota je preverjanje usposobljenosti leta 2014 uspešno prestala in ostaja v ciklusu rednih napovedanih ter nenapovedanih preverjanj. Enota pričakuje naslednje napovedano preverjanje po selitvi v nove prostore ter uvedbi sistema ASBE, medtem ko se nenapovedana preverjanja bojne pripravljenosti izvajajo pogosteje. Da bi zagotovila zaželen odstotek ocenjevalcev ob naslednjem Natovem preverjanju usposobljenosti, je enota uspešno pristopila k šolanju in pridobitvi kvalifikacij za Natove ocenjevalce, ki danes pokrivajo vsa tri področja ter redno sodelujejo na vseh Natovih preverjanjih usposobljenosti.

DELOVANJE, VZDRŽEVANJE IN OSKRBA RADARSKIH POLOŽAJEV DOLGEGA DOSEGA NA LJUBLJANSKEM VRHU IN LEDINEKOVEM KOGLEU

V sestavi radarske čete delujeta dva radarska voda. Radarski vod kratkega dosega je nastanjen na Brniku in upravlja pet premičnih radarskih sistemov kratkega dosega EL/M 2106 NG. V radarskemvodu dolgega dosega pa skrbijo za delovanje dveh radarjev dolgega dosega Ground Master 403, ki stojita na radarskih položajih na Ljubljanskem vrhu in Ledinekovem kogleu. V sestavi radarske čete je tudi tehnična delavnica na Brniku, v kateri poteka vzdrževanje vseh radarskih sistemov. Zgodovina radarjev dolgega dosega in radarskih položajev v Slovenski vojski je dolga. Predhodnik današnjih radarjev dolgega dosega, radar AN/TPS-70 ameriškega proizvajalca Westinghouse, je neprekinjeno deloval na Ljubljanskem vrhu med letoma 1992 in 2012, nato pa je bil v operativno uporabo uveden nov radarski sistem Ground Master 403 francoskega proizvajalca Thales. Drugi radarski položaj na Ledinekovem kogleu ima nekoliko krajšo zgodovino. Na predhodnem radarskem položaju na Oljski gori je stari radar AN/TPS-70 neprekinjeno deloval od leta 1995, leta 2005 pa je bil premeščen na nov položaj, in sicer na Ledinekov kogel na Pohorju. Leta 2010 je bil tudi na tem položaju zamenjan z novim in zmogljivejšim radarskim sistemom Ground Master 403. Kot je razložil poveljnik radarske čete stotnik Andrej Gerjevič, sta bila leta 2012 po izvedenih testiranjih in pridobitvi uporabnega dovoljenja oba radarja uvedena v operativno uporabo v Slovenski vojski. Radar Ground Master 403 ima maksimalni doseg 470 kilometrov in pokriva območje v višini do 30 kilometrov. Stotnik Gerjevič je izpostavil, da je prednost novih radarjev ta, da uporabljajo naprednejšo tehnologijo, zmogljivejši je tudi procesorski del, zato lahko sistem hitreje obdela podatke. Nova radarska sistema zagotavljata tudi večjo zanesljivost delovanja. Radar dolgega dosega Ground Master 403 je premičen, saj ga je mogoče zložiti v kontejner in ga prepeljati na naslednjo lokacijo ob zagotovitvi ustrezne radarske infrastrukture. Stotnik Gerjevič je povedal, da z radarji dolgega dosega

neprekinjeno nadzirajo zračni prostor nad Slovenijo, razen kadar potekajo redna vzdrževalna dela ali ob okvarah na sistemih. Da lahko operativni center nadzira prestreznike, pa mora biti zagotovljen neprekinjen nadzor nad delovanjem radarjev, kar poteka neposredno z delom na radarskih položajih ali posredno čez operativni center na Brniku. Radarsko sliko, ki jo pridobijo z radarjema, nato pošiljajo uporabnikom v Sloveniji, in sicer v 16. CNKZP in na Kontrolo zračnega prometa Slovenije. Po potrebi jo čez operativni center posredujejo tudi drugim uporabnikom v Sloveniji in Natu. Pripadniki radarske čete skrbijo tudi za neprekinjeno dežurstvo na obeh radarskih položajih, kar vključuje fizično varovanje položaja in skrb za nadzor delovanja sistema tehničnega varovanja. Na položajih je po besedah stotnika Gerjeviča treba poskrbeti tudi za vzdrževalna dela na sistemih, kar opravljajo sami ob strokovni podpori predstavnikov proizvajalca sistemov. Za nemoteno delovanje na radarskih položajih je treba zagotoviti tudi logistično oskrbo s hrano, vodo, energenti ter redno vzdrževanje infrastrukture, objektov in okolice. Stotnik Gerjevič je razložil, da sta radarska položaja od vstopa Slovenije v zavezništvo prav tako del integriranega sistema Natove zračne in protiraketne

Zaradi novega sistema ASBE so morali dograditi objekt na Brniku.

obrambe, zato jih redno preverja tudi zavezništvo s tehničnimi ocenjevanji. Na koncu je izpostavil, da so prav letos začeli izvajati usposabljanje, da bodo tudi njihovi pripadniki postali kvalificirani Natovi ocenjevalci, kar pomeni, da bodo lahko že kmalu sodelovali v ocenjevanjih na drugih radarskih položajih znotraj zavezništva.

Z RADARJI KRATEGA DOSEGA LAHKO VZPOSTAVIJO DODATNO RADARSKO MREŽO

Radarski vod kratkega dosega v sestavi radarske čete deluje na Brniku.

Opremljen je s petimi radarskimi sistemi kratkega dosega EL/M 2106 NG, ki sežejo do 60 kilometrov. Sistem je sestavljen iz vozila, kabine, antenskega stolpa ter radarske antene. Opremo dopolnjuje stolp za radijsko komunikacijo. Enotovni podčastnik v radarskem vođu kratkega dosega štabni vodnik Borislav Zelinac je pojasnil, da lahko z omenjenimi petimi radarji, postavljenimi po vsej Sloveniji, vzpostavijo dodatno radarsko mrežo, ki bi ob izpadu delovanja radarjev dolgega dosega prevzela vlogo zagotavljanja radarske slike zračnega prostora nad vso državo. Vod lahko z radarji pokriva tudi tista območja Slovenije, ki jih zaradi razčlenjenosti reliefa Slovenije radarski sistemi dolgega dosega težje pokrivajo, predvsem v dolinah in kotlinah. Premični radarji kratkega dosega so izjemno uporabni zlasti na območjih, na katerih potekajo vojaške aktivnosti in vaje Slovenske vojske. Posadko oddelka, ki upravlja en sistem, sestavlja šest pripadnikov. Ko posadka zavzame položaj, lahko v pol ure vzpostavi razmere, da začne pošiljati radarsko sliko z radarja v operativni center na Brniku čez določene dostopne točke v komunikacijskem omrežju. Štabni vodnik Zelinac je dodal, da radarje večinoma postavljajo na radarske položaje po Sloveniji, ki so vnaprej določeni

in ocenjeni kot ustrezni za potrebe urjeni ali uporabe ob drugih vojaških potrebah.

VAROVANJE ZRAČNEGA PROSTORA KOT DEL INTEGRIRANEGA SISTEMA NATOVE ZRAČNE IN PROTIRAKETNE OBRAMBE

Četa za nadzor in kontrolo zračnega prostora deluje na Brniku. Njeni pripadniki predstavljajo jedro operativnega osebja, ki popolnjuje delovna mesta v operativnem centru. Poveljnik čete major Peter Cuderman je razložil, da enota v svoji sestavi združuje različne strokovnjake. Vsi imajo licence operativnega osebja nadzora in kontrole zračnega prostora, kar je pogoj za delo znotraj operativne izmene operativnega centra. Četa je sestavljena iz več podenot. Prva je enota za usposabljanje, ki zagotavlja kader za usposabljanje in delovanje Šole 16. CNKZP. V sestavi čete deluje tudi enota za bojno upravljanje, ki jo sestavlja najvišje strokovno usposobljen kader, ki opravlja naloge vodje izmene operativnega centra. Tretja je enota za preučevanje radarskih podatkov, katere pripadniki so tudi na delovnih mestih v operativnem centru. Ta mesta so namenjena neprekinjeni pripravi prepoznane slike v zračnem

Radarski vod kratkega dosega je opremljen s petimi premičnimi radarji.

prostoru. Kot je razložil major Cuderman, to pomeni, da se za vsa letala v slovenskem zračnem prostoru v vsakem trenutku ve, od kod prihajajo, kam so namenjena in ali imajo vsa dovoljenja za letenje. Informacije v povezavi s civilnimi letali pa operativni center pridobiva od Kontrole zračnega prometa Slovenije, ki določa načrte letenja za posamezne lete in pristojnih ministrstev ob posebnih letih. Podatke o vojaških letih operativni center dobiva po liniji poveljevanja in kontrole SV, Ministrstva za zunanje zadeve za prelete tujih vojaških in državnih letal, sosednjih Natovih enot za nadzor in kontrolo zračnega prostora ter iz centra iz španskega Torrejona. V sestavi čete za nadzor in kontrolo zračnega prostora deluje tudi enota za vodenje oborožitvenih sistemov, v kateri so visoko usposobljeni kontrolorji prestreznikov,

ki skrbijo za vodenje in usmerjanje prestreznikov letal z neposredno komunikacijo z letalskimi posadkami. Major Cuderman je razložil, da je Slovenija po vstopu v zavezništvo leta 2004 začela varovati zračni prostor kot del integriranega sistema Natove zračne in protiraketne obrambe z Natovimi sredstvi. Ker ima Slovenija omejene zmogljivosti za prestrezanje letal v zraku, od leta 2007 zaščito zračnega prostora na podlagi Natove začasne rešitve za varovanje zračnega prostora nad Slovenijo nenehno zagotavljajo italijanska prestreznika letala iz letalskih baz Istrana in Grosseto v Italiji, od leta 2015 pa tudi madžarski prestrezniki iz letalske baze Kecskemet. Major Cuderman je dodal, da so bile v Sloveniji 1. julija 2017 vzpostavljene takojšnje odzivne sile. V okviru tega je bila sprejeta odločitev, da Slovenska vojska aktivira nacionalno zmogljivost, to je vojaško letalo Pilatus PC-9M, kot takojšnjo odzivno silo v Sloveniji z mogočo odzivnostjo za primer prestrežanja neidentificiranega civilnega letalnika nad Slovenijo.

ZA USPOSABLJANJE KADRA USTANOVILI SVOJO ŠOLO

Zaradi posebnega znanja, ki je nujno za opravljanje visoko specializiranih nalog v 16. CNKZP, je morala enota ustanoviti svojo šolo. V Šoli 16. CNKZP danes dela šest pripadnikov enote za usposabljanje, ki je del čete za nadzor in kontrolo zračnega prostora. Poveljnik enote za usposabljanje in vodja Šole 16. CNKZP stotnik Damjan Peršuh je povedal, da na šoli za vse nove pripadnike s končanim specialističnim usposabljanjem za pridobivanje licenc za operativno ali tehnično osebje najprej organizirajo in izvedejo osnovno usposabljanje. Po uspešno končanem usposabljanju pripadniki pridobijo licenco, ki jo morajo obnavljati glede na pooblastilo na eno oziroma dve leti. Tako vzdržujejo predpisane standarde, ki so določeni v zavezništvu. V šoli prav tako vodijo evidence in skrbijo, da pripadniki pravočasno podaljšujejo licence, šola pa je tudi odgovorna za organizacijo in izvedbo vseh dopolnilnih usposabljanj za dodelitev dodatnih licenc ali pooblastil. Stotnik Peršuh je razložil, da

si pri izvajanju usposabljanj pomagajo licencirani inštruktorji iz drugih podenot 16. CNKZP, največ iz podenot čete za nadzor in kontrolo zračnega prostora. Omenil je, da na šoli načrtujejo in organizirajo tudi večje simulacijske vaje. Ena izmed njih je enotedenska simulirana vaja Spiderweb, v okviru katere urijo delo v simuliranem okolju, opravijo teoretično preverjanje znanja po posameznih pooblastilih in izvedejo osvežitveno usposabljanje. Na vaji predstavijo najpomembnejše novosti na strokovnem področju ter po potrebi osvežijo znanje iz izbranih vsebin. Prav s to vajo vsako leto zagotovijo pogoje za izvedbo nacionalnega preverjanja usposobljenosti enote pod vodstvom Poveljstva sil SV po metodi TACEVAL s kvalificiranimi Natovimi ocenjevalci Slovenske vojske. Stotnik Peršuh je dodal, da manjše simulirane vaje načeloma izvajajo do dvakrat na mesec. Na vsaka dva meseca se urijo s hrvaškimi kolegi na skupni vaji, pod vodstvom Združenega centra za zračne operacije iz Španije pa enkrat na leto izvedejo vajo Torrejon Archer. V okviru Šole 16. CNKZP izvajajo velik

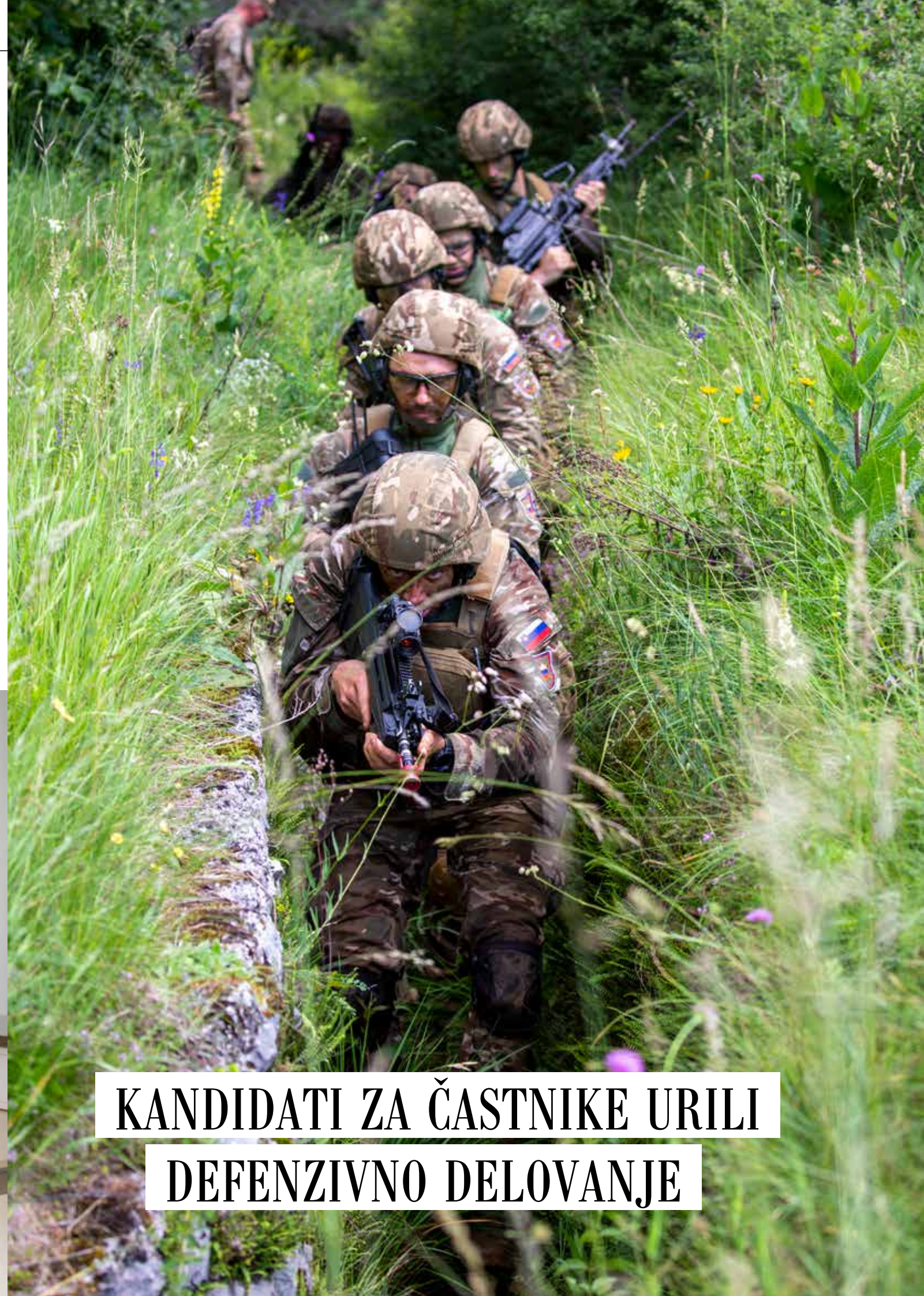
delež usposabljanja operativnega in tehničnega osebja. Tehnično osebje centra pa opravi manjši del šolanja tudi pri proizvajalcih različnih sistemov. Prav tako del šolanja v tujini opravljajo kontrolorji prestreznikov. Stotnik Peršuh je poudaril, da usposabljanje iz postopkov nadzora in kontrole ter varovanja zračnega prostora izvajajo vsak teden z vajami prestreznika v slovenskem zračnem prostoru (Tango Scramble). Pripadniki 16. CNKZP se urijo tudi v okviru različnih Natovih

in mednarodnih vojaških vaj, kot so Ramstein Guard, Adriatic Strike in druge. Pripadniki 16. CNKZP redno sodelujejo tudi na vajah iz serije Trident v okviru zavezniškega zračnega poveljstva v Ramsteinu v Nemčiji.

SKRB ZA NEMOTENO IZVAJANJE POSLANSTVA ENOTE

Vod za zagotovitev delovanja skrbi, da lahko enota svoje poslanstvo nemoteno opravlja. Vod sestavljajo štirje oddelki, in sicer za zagotovitev delovanja, splošno vzdrževanje, komunikacijsko-informacijske sisteme in varnostno-nadzorno službo. Njihove naloge so zagotavljanje materialnih sredstev, vzpostavljanje in vzdrževanje komunikacijsko-informacijskih sistemov poveljstva na matični ali naslednji lokaciji, osnovno vzdrževanje sredstev in vozil, oskrba 16. CNKZP od I. do V. razreda oskrbe ter vzdrževanje infrastrukture in avtoparka. Vod za zagotovitev delovanja je zadolžen tudi za usposabljanje pripadnikov rezervne sestave, ki delujejo v sestavi 16. CNKZP.

Posadko oddelka
sestavlja šest
pripadnikov. ✓

KANDIDATI ZA ČASTNIKE URILI
DEFENZIVNO DELOVANJE

BESEDILO Petra Miklaužič
FOTO Bruno Toič

Trinajest kandidatov Šole za častnike, med katerimi je bila tudi kandidatka, se je od 15. do 19. junija na območju Žeribelj na osrednjem vadišču SV na Počku na terenu usposabljal iz postopkov defenzivnega delovanja voda. Usposabljanje kandidatov 32. generacije Šole za častnike kljub osemtedenskemu premoru zaradi epidemije koronavirusa poteka po načrtih. V Šoli za častnike so od njenega začetka do danes usposobili 878 častnikov stalne sestave v 30 rednih generacijah, 263 častnikov v petih izrednih generacijah ter 716 častnikov rezervne sestave v 12 generacijah šolanja.

NA USPOSABLJANJU SE KANDIDATI ČIM VEČKRAT PREIZKUSIJO V RAZLIČNIH VLOGAH

Na območje osrednjega vojaškega vadišča so kandidati in pripadniki učne čete Šole za častnike z namenom usposabljanja v postopkih defenzivnega delovanja voda prišli v začetku tedna. Tam so najprej na krajših razdaljah opravili določene preizkuse znanja. V nadaljevanju so se učili izdelave obrambnih položajev. Terensko usposabljanje bodočih častnikov, ki je del splošnega vojaškega izobraževanja in usposabljanja, je potekalo po predvidenih sklopih. Po opravljenih vajah iz postopkov ofenzivnega delovanja je sledila taktična vaja, na kateri so kandidati urili postopke obrambnega delovanja. Nosilec predmeta Taktika malih enot na Katedri vojaških ved na Centru vojaških šol major Dejan Šibilja je izpostavil, da se najprej osredinijo na obrambo območja. »Pomembna dela obrambnega delovanja sta priprava terena in izdelava obrambnih položajev,« je poudaril major Šibilja. Na taktični vaji so bili na položaju vod, njegov poveljnik ter poveljniki oddelkov s pripadniki. Zaradi majhne skupine kandidatov je bilo treba vod dopolniti s pripadniki mitralješkega oddelka iz

Kandidati so se izmenjevali v vlogah poveljujočih.

74. pehotnega polka. Nasprotnikove sile so sestavljali pripadniki 20. pehotnega polka. Brez teh dveh dopolnitev bi pripadniki učne čete težko organizirali učinkovito usposabljanje za kandidate Šole za častnike. Poveljnik učne čete na Šoli za častnike major Stanislav Šega je razložil, da na vaji kandidati utrjujejo znanje iz postopkov, ki se izvedejo ob napadu nasprotnika z boka ali čela. Pomembno je, da se bodoči častniki dosledno naučijo odzivov v teh primerih, kar vključuje postopke umika na rezervne položaje in čiščenje rogov. »Eden izmed kandidatov je v vlogi poveljnika voda in mora poročati o situaciji svojemu nadrejenemu poveljniku čete. Pomemben del usposabljanja namreč je, da se kandidati čim pogosteje preizkusijo v različnih vodilnih vlogah,« je pojasnil major Šega in dodal, da tako kandidati razvijajo različne spretnosti, na primer kot poveljniki voda, poveljniki oddelkov ali enotovni podčastniki.

NA TERENU TUDI VOJAŠKI PSIHOLOG IN STROKOVNJAK ZA VODITELJSTVO

Na terenu sta tudi vojaški psiholog in strokovnjak za voditeljstvo iz Katedre vojaških ved, ki opazujeta in spremljata posebne vidike dela posameznega kandidata. Major Šega je izpostavil, da je

poseben izziv za kandidate usvojiti prostorski občutek za enoto, ki jo vodijo. Tudi hitre in nepredvidljive spremembe razmer, ki se dogajajo, so zanje zahtevne. »Kandidati se tokrat prvič znajdejo v vlogi poveljnika voda, pri čemer se morajo hitro odzvati na predviden način, ki so ga teoretično spoznali. Hkrati je na terenu tudi več drugih dejavnikov, na katere se morajo pravilno odzvati,« je povedal major Šega. Po vsaki opravljeni vaji sledi temeljita analiza, v okviru katere kandidati skupaj s pripadniki učne čete preverijo izvedene postopke in opozorijo na morebitne nepravilnosti. »Pozneje bomo nadaljevali s spreminjenost sestavo, ko bo nekdo drug prevzel vlogo poveljnika voda. Tako se bodo lahko tudi drugi kandidati preizkusili v položaju, ki bo podoben temu, vendar bodo vloge med njimi drugačne,« je učni proces pojasnil poveljnik učne čete na Šoli za častnike. Z nasprotnikovimi silami pripadniki učne čete pripravijo spremenjen scenarij napada, ki vključuje dodatna presenečenja. »Kandidate včasih presenetimo z obstreljevanjem z artilerijskim ognjem, včasih pa tudi z napadom z obeh strani,« je še razložil major Šega in dodal, da s pritiski urijo kandidate za hitro ter pravilno odzivanje na podobne razmere.

Z ognjem so se odzvali na nasprotnikovo presenečenje. ▼

USPOSABLJANJE POTEKA PO NAČRTIH KLJUB PREMORU ZARADI EPIDEMIJE

Izobraževanje v Šoli za častnike traja leto dni, čemur sledi še do štiri mesece usposabljanja za pridobitev ene od sedemnajstih častniških specialnosti, kot so častnik pehote, inženirstva, artilerije, vezist, pilot in druge. Kljub premoru zaradi preventivnih ukrepov med epidemijo letošnji izobraževanje in usposabljanje na Šoli za častnike potekata po načrtih. »Približno osem tednov so kandidati izvajali študij na domu, zdaj pa je treba v kratkem času nadomestiti terenski del, kar je zanje dodaten pritisk,« je pojasnil major Šega. Nekaj kandidatov je letošnje usposabljanje na Šoli za častnike žal že zapustilo, nekateri tudi niso prestali zahtevne selekcije. Kandidati v tej generaciji so iz

vse Slovenije, prihajajo tako iz civilnega okolja kot tudi iz vojske. Nekdanji profesionalni hokejist Nik Pem je povedal, da je iskal poklic, ki bo tesno povezan s športom, zato se je odločil za Šolo za častnike. »Ne bi želel službe, v kateri bi sedel za računalnikom. Želim dinamično delo in mislim, da je prav zaposlitev v Slovenski vojski zame primerna,« je še pojasnil kandidat Pem. »Najprej smo preučili teorijo, ki jo zdaj preizkušamo na terenu. Zaradi premora med epidemijo so tereni precej intenzivni,« je še dodal nekdanji slovenski hokejist in na vprašanje, ali je prisotna utrujenost, odgovoril, da nima večjih težav. Med vajo je bil poveljnik skupine v drugem oddelku. »Največji izziv je bilo premikanje po rovih. Zaradi opreme, ki jo imamo na sebi, hoja po ozkih rovih ni preprosta,« je pojasnil. Katjo Železinger, ki je pripadnica Slovenske vojske že približno leto dni, so na častniško šolo pritegnili zanimiv poklic, nova spoznanja in izkušnje. »Najprej sem bila tri mesece v enoti, potem pa sem šla na Šolo za častnike. Selekcija je bila zame izziv zaradi teže opreme, ki smo jo morali prenašati,« je izpostavila kandidatka Železinger, ki je edina vojakinja v 32. generaciji Šole za častnike. Na vaji je bila v vlogi strelke na lahkem puškomitraljezu.

PRIPRAVA LETALA PILATUS NA PREVOZ

BESEDILO IN FOTO Borut Podgoršek

Na letališču v Mariboru se je konec maja zgodil precej nenavaden prizor. Pripadniki 153. letalskotehnične eskadrilje (153. LETEHESK) so namreč ločili rep in krilo od trupa šolskega bojnega letala Pilatus PC-9M Hudournik. Med trenažnim letom rednega usposabljanja pilotov Slovenske vojske v letenju na nizkih višinah se je 27. novembra 2019 pri Dravogradu nad reko Dravo zgodila letalska nesreča. V nesreči so se zaradi trka s tokovodnikom električnega daljnovoda poškodovale vertikalne repne površine. Pilot je po nesreči nadaljeval let in varno pristal na letališču Edvarda Rusjana v Mariboru. Zaradi poškodovanega smernega stabilizatorja in predpisanih postopkov nadaljnji prelet na matično letališče Slovenske vojske v Cerklje ob Krki ni bil mogoč. Ker je popravilo zahtevno, je bilo treba letalo razstaviti in prepeljati na matično letališče, kjer se izvaja bazno vzdrževanje. Naloga je bila tehnično in logistično zahtevna, zato so poleg pripadnikov 15. polka vojaškega letalstva sodelovali še pripadniki Logistične brigade s svojimi logističnimi zmogljivostmi.

PRIPRAVE NA DEMONTAŽO

Demontaža kril poteka skladno s postopki, ki jih predpiše proizvajalec letala. V inženiringu 153. LETEHESK so pripravili tehnično dokumentacijo, s katero so določili zaporedje delovnih opravil, ekipo letalskotehničnega osebja, ki je opravila vzdrževalne posege, ter nujna opremo in orodje. Na podlagi tehnične dokumentacije je pooblaščen letalskotehnično

osebje 153. LETEHESK izvedlo predpisan vzdrževalni poseg. »Ker letalo sestavljajo različni sistemi, je treba vključiti osebje, ki ima pooblastila za različna posebna opravila, na primer osebje za mehanske dele letala, električne in elektronske sisteme ter osebje za letalsko oborožitev. V tem primeru so pri nalogi sodelovali letalski inženir in sedem letalskih tehnikov z različnimi pooblastili. Za ločevanje krila od trupa letala potrebujemo ob dobri koordinaciji tri do štiri delovne dni,« je povedal poveljnik letalskotehnične čete letalski inženir stotnik Franci Valenčak. Ločitev krila od trupa pri rednih pregledih sicer ni predvidena. Izvaja se le v izrednih primerih, kot so popravila, saj je s tem omogočen dostop do določenih delov, in tudi lažjega transporta letala na matično letališče, kot se je zgodilo v tem primeru.

DEMONTAŽA

Letalski tehniki so najprej izpraznili rezervoarje za gorivo, ki so nameščeni v krilih letala, in iz letala odstranili katapultna sedišča. »Odstraniti ju je bilo treba zaradi lažjega dostopa do spojin delov letala v predelu med trupom in krilom, saj se del postopkov demontaže kril izvede v kabini letala,« je pojasnil letalski tehnik štabni vodnik Blaž Poldan. Odklopili so tudi posamezne dele električnega in hidravličnega sistema letala ter zaradi lažjega transporta odstranili propeler. Za vzdrževalna dela uporabljajo orodje in opremo, ki jo predpisuje proizvajalec letala. Proizvajalec orodja ni določen, zahtevano pa je, da je orodje redno preverjeno, testna ali merilna

oprema pa ustrezno umerjena. Pri vzdrževalnih procesih se pogosto srečujejo s snovmi, ki so na seznamu nevarnih. »Govorimo o topilih, gorivih, mazivih, ki so lahko tudi škodljiva za človeški organizem, zato je treba uporabljati zaščitna sredstva,« je razložil stotnik Valenčak. »Za vsak vzdrževalni poseg v 153. LETEHESK določijo ekipo letalskotehničnega osebja,« je povedal letalski inženir za letala PC-9M stotnik Blaž Cizerle in dodal: »Da lahko kakovostno koordiniramo posamezne postopke, določimo vodjo del, torej letalskega tehnika z bogatimi praktičnimi izkušnjami in ustreznim strokovnim znanjem. Vodja del je zadolžen za strokovno izvedbo predpisanih postopkov, usklajevanje del in potrjevanje opravljenega dela. S ciljem preprečevanja morebitnih poškodb sta najpomembnejša kombinacija strokovnosti in praktičnih izkušenj ter spoštovanje varnostne politike vzdrževalne organizacije.« Letalskotehnično osebje je najprej dobrih 1800 kilogramov težko letalo PC-9M dvignilo z avtodvigalom na posebno stojalo. Letalski tehniki so se kmalu lotili dela in skoraj brez težav odstranili vijake, ki povezujejo krilo in trup. Letalski tehnik štabni vodnik Stanislav Andrejaš je pojasnil, da sta krilo in trup letala spojena s šestimi vijačnimi zvezami, skupno z osmimi vijaki (poziciji A in C imata po dva vijaka). Vijačna zveza je sestavljena iz vijaka, podloške in matice. Dostop do vijakov je z dveh strani. Z zgornje strani je spredaj v pilotski kabini preprost dostop, medtem ko je v zadnjem delu kabine dostop nekoliko težji zaradi težko dostopnega in slabo vidnega vijaka. S spodnje strani sta

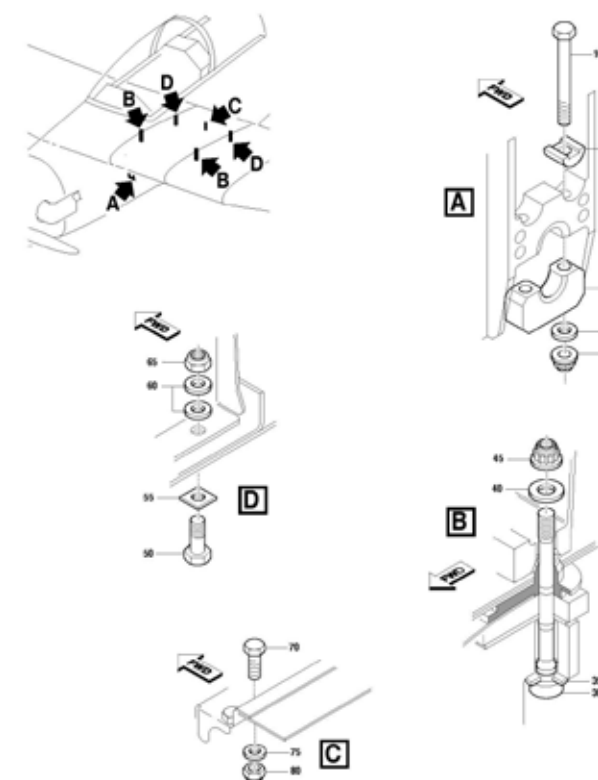
dostopa nekoliko preprostejša. Prvi je v predelu, kjer je glavno pristajalno podvozje, drugi pa na prednjem delu roba krila. Po proizvajalčevih navodilih je ujem stebra vijaka in ohišja v določenih tolerancah. Te tolerance so narejene s takšno natančnostjo, da se vijak odstrani s posebnim orodjem »brez težav«. Potrebna sta le nekaj spretnosti in timsko delo. Vijačne zveze se po odstranitvi zavržejo in uporabijo nove. Po uspešni odstranitvi vseh vijakov so letalski tehniki ločili krilo od trupa. Krilo je bilo že pritrjeno na posebno stojalo. Trup so dvignili na višino dveh metrov ter pod njega zapeljali drugo namensko stojalo, na katero so ga pritrčili pozneje. Vse skupaj so s tovornjakom prepeljali v 200 kilometrov oddaljene Cerklje ob Krki.

POMEMBNOST ZNANJA

Nedvomno so zmogljivosti za izvajanje tovrstnih posegov tako za letalsko enoto kot Slovensko vojsko izjemno pomembne, saj se tako zagotavlja precejšnja mera samozadostnosti. Poleg tega lahko letalski tehniki dolgoročno omogočijo ohranjanje strokovnega znanja ter seveda nenehnega prenašanja tega znanja na mlajše generacije letalskotehničnega kadra. Nezanemarljivi so tudi prihranki ob popravilih letalnikov v domači delavnici. V enoti imajo za popravila strukturnih delov letal in helikopterjev ter manjša ličarska dela namenske delavnice z veliko različnega specialnega orodja in naprav (stružnice, rezkalne in vrtalne stroje, varilno opremo, specialno orodje za popravilo strukture, napravo

Pri nalogi so sodelovali letalski inženir
in sedem letalskih tehnikov. ▼

Mesta vijačnih zvez
(Vir: Pilatus Illustrated Parts Catalog-IPC) ▼

za peskanje in podobno). Ker gre za posebno področje, se trudijo ohranjati visoko stopnjo samozadostnosti, saj lahko samo tako poskrbijo za kakovostno prenašanje strokovnega znanja in praktičnih izkušenj med generacijami. Tako lahko tudi ohranjajo podrobno poznavanje »naših« letal in helikopterjev.

OCENA ŠKODE IN POPRAVILO

Naloga pripadnikov 153. LETEHESK ni ocena materialne škode v finančnem smislu, temveč ocena fizičnih poškodb na konstrukciji oziroma opremi ter ocena neskladnosti s tehničnimi zahtevami proizvajalca, vzdrževanje in popravilo. »Vzdrževalne posege izvajamo skladno s proizvajalčevimi vzdrževalnimi priročniki, v katerih so natančno opredeljeni tudi postopki ob morebitnih izrednih dogodkih. V tem delu proizvajalec predpiše postopke za tehnično oceno stanja pomembnejših sestavnih delov in postopke za izvedbo popravil, kadar je to nujno. Obseg popravil bo torej znan po podrobnejšem pregledu stanja letala. Med ocenjevanjem stanja smo v stiku s proizvajalcem letal. Po dosedanji oceni vemo, da se zaradi preobsežnih poškodb

na smernem stabilizatorju in smernem krmilu popravila strukture ne bodo izvajala, saj po proizvajalčevih navodilih za popravilo strukture (Structure Repair Manual) poškodbe takšnega obsega ne dovoljujejo popravila. Poškodovani del je treba zato odstraniti in ga zamenjati s tehnično brezhibnim,« je poudaril letalski inženir stotnik Blaž Cizerle. Letalo bo torej dobilo povsem nov rep. Poveljnik 153. LETEHESK major Andrej Klinar je povedal, da so certificirana vzdrževalna organizacija, ki je organizacijsko sestavni del 15. PVL. V svoji strukturi imajo letalske inženirje, letalskotehnično

Letalskotehnično osebje je ločilo krilo od trupa letala.

osebje in osebje, ki obvladuje namenska skladišča. Izvedba del zahteva njihovo sodelovanje. Delo bo opravljeno po navodilih proizvajalca letala Pilatus PC-9M, pri tem pa jim bo pomagalo švicarsko tehnično osebje. Major Klinar je razložil, da bodo po trenutnih predvidevanjih, če ne bodo odkrite dodatne poškodbe ali napake na letalu, za servis potrebovali tri mesece. V tem primeru bodo morali opraviti še 300-urni letni pregled letala, saj je med prizemljitvijo poteklo spričevalo o plovnosti.

Poveljnik Klinar je ponosno povedal, da sta znanje in timsko delo njihova moč, ter sklenil: »Poklica letalski inženir in letalski tehnik omogočata številne priložnosti za strokovni razvoj, saj je področje dela dinamično, polno strokovnih izzivov in je pogosto povezano z delom v mednarodnem okolju.« Če se želite pridružiti njihovi ekipi kot letalski tehnik, je treba dokončati srednjo strojno ali elektrotehnično šolo in šolo za podčastnike SV. Če pa vas zanima delo letalskega inženirja, je treba dokončati strojno fakulteto ali fakulteto za elektrotehniko ter opraviti šolo za častnike SV.

OBJAVE MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

št. 341
JUNIJ 2020

5826.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter prvega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI PRIZNANJ MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

VELIKO SABLJO MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

prejmeta:
Uroš PATERNUS, 1973
Peter ZAKRAJŠEK, 1965

Številka: 094-2/2020-20
Datum: 13. 5. 2020

Mag. Matej TONIN
MINISTER

5827.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter prvega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI PRIZNANJ MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

MEDALJO ZA ZASLUGE

prejmejo:
Mitja MIKLAVEC, 1960
Aleksander MURKO, 1962
Ljubo POLES, 1963
Miran ROŽANEC, 1964
Boris RUTAR, 1965
Robert STRAŽIŠAR, 1968

Številka: 094-2/2020-21
Datum: 14. 5. 2020

Mag. Matej TONIN
MINISTER

5828.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter prvega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI PRIZNANJ MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

MEDALJO ZA HRABROST
prejmeta:
Jasmin DELAGIĆ, 1987
Simon ŽGAJNER, 1978

Številka: 094-2/2020-22
Datum: 14. 5. 2020

Mag. Matej TONIN
MINISTER

5829.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter prvega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) izdajam

ODREDBO

O PODELITVI PRIZNANJ MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

I. ZLATO MEDALJO
GENERALA MAISTRA
prejme:
Robert ROTAR, 1974

II. ZLATO MEDALJO SLOVENSKE VOJSKE

prejmejo:
Tadej CAJNER, 1972
Aljoša ČEFARIN, 1972
Miha HABIČ, 1959
Iztok KOKOŠAR, 1956
Matjaž KOVAČ, 1971
Zdenka KRESE, 1961
Borut Danilo LEŠNJAK, 1969
Teni LUSKOVEC, 1965
Aleš MIŠMAŠ, 1975
Marjan MOZOLI, 1970
Jasna RAVNIKAR, 1962
Bogomir ŠARIČ, 1964
Aleš ZAJC, 1968
Samo ZANOŠKAR, 1963
ŠOLA ZA TUJE JEZIKE

III. SREBRNO MEDALJO GENERALA MAISTRA

prejmejo:
Roman ANŽIČ, 1966
Erna KODRA, 1962
Janez KROŠL, 1973
Zdravko LIKOVIČ, 1963
Alojz LOVRIN, 1962
Anton RIBIČ, 1966
Peter VAŠ, 1969

IV. SREBRNO MEDALJO SLOVENSKE VOJSKE

prejmejo:
Klemen BERAS, 1971
Danilo BRAČKO, 1965
Robert CERKVENIČ, 1967
Boro DAJČMAN, 1970
Barbara HOLEŠEK, 1979
Marko JEŠOVNIK, 1971
Roman KIRN, 1974
Roman KOCJAN, 1971
Timon KOPITAR, 1968
Zora KOTNIK, 1963
Franci KOVAČ, 1975
Alojz KUMP, 1958
Uroš LAMPRET, 1972
Branko LORENČIČ, 1963

Janez MELANŠEK, 1961
David OZEBEK, 1970
Robert PETRAČ, 1970
Marko PODOBNIK, 1963
Aleš RAJŠEK, 1971
Igor STERGAR, 1967
Liljana SUHI, 1963
Damjan TERŠEK, 1972
Vlado TOMAŽIČ, 1968
Goran VAREK, 1972
Aleksander VARGA, 1973
Borut VITEK, 1962
Zoran ŽELE, 1971

**V. BRONASTO MEDALJO
GENERALA MAISTRA**

prejmejo:
Ivan ARH, 1975
Blaž BIDOVEC, 1979
Stanislav BREZAR, 1972
Janez ČERIN, 1961
Darko ČIŽMAN, 1968
Miran FABIJANIČ, 1962
Helena FERJANČIČ, 1967
Gorazd FURLAN, 1978
Dušan GARTNER, 1983
Miha GRGURIČ, 1985
Marijana KOSMAČ, 1963
Boštjan KOSTEVC, 1972
Urban KRALJ, 1974
Franc NOVAK, 1962
Nataša OREŠNIK, 1973
Rok PEČAR, 1966
Rajko PETEK, 1971
Marjeta PFAJFAR, 1977
Igor REŽEK, 1970
Marko RUPAR, 1974
Gorazd ŠRAJ, 1974
Albin TEPEH, 1967
Valter TOMŠIČ, 1970
Aleš ZELENKO, 1974
Gregor ŽAGAR, 1969

**VI. BRONASTO MEDALJO
SLOVENSKE VOJSKE**

prejmejo:
Slavko CIZERL, 1964
Peter CUDERMAN, 1974
Tatjana DIDIČ, 1973
Helena DOLENC, 1964
Nada FAJFAR, 1963
Tomaž HARLE, 1976
Nataša KLOBČAVER, 1975
David KOČEVAR, 1972
Franc KOKALJ, 1964
Danijel KOVAČ, 1962
Drago KOVAČEC, 1965

Rok KOVŠE, 1981
Jani KRAJNC, 1988
Dolores KRŽIŠNIK, 1980
Matej KVATERNIK, 1972
Peter LESKOVAR, 1970
Brigita LETONJA, 1973
Martin LIČEN, 1981
Franc LOGAR, 1976
Violeta Vladimira
MESARIČ, 1972
Sandro NORČIČ, 1979
Damjan PLANINC, 1972
Andrej PLOHL, 1986
Damijan POŠTRAK, 1973
Gregor POTOČNIK, 1976
Helena RAKOVEC, 1971
Uroš ROVAN, 1973
Minka SMREKAR, 1967
Bojan ŠESTAN, 1978
Rajko ŠETINC, 1979
Suzana TISNIKAR
GORIČANEC, 1975

**VII. MEDALJO
MINISTRA ZA OBRAMBO**

prejmejo:
Nikolaj CIGLER, 1967
Janja FEJZA, 1991
Aleš KOŠIR, 1979
Aleša MESEC, 1971
Tatjana PILIH, 1961
Nevenka ROŽANEC
POTOČNIK, 1961
Boštjan SKVARČA, 1974
Marko ŠKERBINA, 1960
Igor VAH, 1964
Borut ZUPANČIČ, 1955

**VIII. ZLATO MEDALJO ZA
ZMANSTVENORAZISKOVALNE
DOSEŽKE**

prejme:
Denis ČALETA, 1969

**IX. PLAKETO MINISTRA
ZA OBRAMBO**

prejmejo:
Anita FIR, 1973
Ksenija GOMBOC REČNIK, 1974
Boštjan KOPRIVNIKAR, 1975
Mojca KUNAVAR, 1965
Nataša MAHNE, 1974
Vanja SMOLAR KOTNIK, 1967
Tatjana ŠNEBERGER, 1976

X. STRELNO OROŽJE

prejme:

Branko VINKOVIČ, 1963

**XI. NOŽ MINISTRSTVA
ZA OBRAMBO**

prejme:
Franc JAVORNIK, 1956

**XII. VELIKO PLAKETO
ZA SODELOVANJE**

prejme:
NEBIA, D. O. O.

XIII. LISTINO ZA SODELOVANJE

prejme:
POMURSKI SEJEM, D. D.

Številka: 094-2/2020-23
Datum: 14. 5. 2020

**Mag. Matej TONIN
MINISTER**

5830.

Na podlagi četrtega odstavka 62. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter 2., 3. in 4. člena Uredbe o činih in poviševanju v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 99/02, 87/05, 34/06, 116/07 in 39/15) izdajam

UKAZ O POVIŠANJU VOJAKA 20. PEHP

v čin poddesetnika:
Denis VRABELJ, 1990

Številka: 811-3/2019-68
Datum: 15. 10. 2019

**Podpolkovnik
Gregor HAFNER
POVELJNIK POLKA**

5831.

Na podlagi četrtega odstavka 62. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter 2., 3. in 4. člena Uredbe o činih in poviševanju v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 99/02, 87/05, 34/06, 116/07 in 39/15) izdajam

**UKAZ
O POVIŠANJU VOJAKOV 74. PEHP**

I. v čin naddesetnika:
Tea BUČEK, 1984
Valentina KLEMENČIČ, 1981
Damir RECEK, 1979
Matjaž ROBAR ČAVNIČAR, 1978
Gregor ROŽANC, 1983
Goran ŠVAJGER, 1987

II. v čin desetnika:
Jernej PELCL, 1991
Damir VIDEČNIK, 1991

III. v čin poddesetnika:
Alen FUKS, 1995
Damjan ŽILAVEC, 1988

Številka: 811-3/2019-69
Datum: 15. 10. 2019

**Major
Gorazd SAGADIN
NAMESTNIK POVELJNIKA POLKA**

5832.

Na podlagi četrtega odstavka 62. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter 2., 3. in 4. člena Uredbe o činih in poviševanju v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 99/02, 87/05, 34/06, 116/07 in 39/15) izdajam

**UKAZ
O POVIŠANJU VOJAKA EEB**

v čin naddesetnika:
Zlatko KOZOLE, 1980

Številka: 811-3/2019-70
Datum: 16. 10. 2019

**Brigadir
Milan ŽURMAN
POVELJNIK SIL SV**

5833.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo), drugega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) in Ukaza CVŠ (št. 094-5/2013-164, z dne 5. 11. 2013, z dopolnilom) izdajam

**UKAZ
O PODELITVI PRIZNANJ
CENTRA VOJAŠKIH ŠOL**

I. ZLATO MEDALJO CVŠ
prejme:
Vilibald POLŠAK, 1966

**II. SREBRNO
MEDALJO CVŠ**

prejmeta:
Robert LAH, 1969
Jurko STARC, 1962

**III. BRONASTO
MEDALJO CVŠ**
prejmejo:
Tamara DERMAN ZADRA-
VEC, 1966
Uroš GORNIK, 1974
Andrej HADNER, 1966
Valerija KOKOL, 1968
Olga MURŠIČ, 1968
Marjana SADEK, 1966

**IV. POHVALO
POVELJNIKA CVŠ**
prejmeta:
Sabina ANTONIČ, 1979
Giovanna TARANTOLA, 1974

Številka: 094-4/2019-47
Datum: 7. 11. 2019

**Brigadir
Milko PETEK
POVELJNIK CVŠ**

5834.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo), drugega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) in Ukaza VZE (št. 094-5/2013-170, z dne 11. 11. 2013, z dopolnilom) izdajam

**UKAZ
O PODELITVI PRIZNANJ VOJAŠKE
ZDRAVSTVENE ENOTE SV**

**ZLATO MEDALJO VZE
DR. FRANJE BOJC - BIDOVEC**

prejme:
Zoran VOBİČ, 1959

Številka: 094-4/2019-85
Datum: 11. 11. 2019

**Podpolkovnik
Franjo LIPOVEC
POVELJNIK VZE**

5835.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo), drugega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) in Ukaza ŠPE (št. 094-4/2015-704, z dne 9. 11. 2015) izdajam

**UKAZ
O PODELITVI PRIZNANJ ŠPORTNE
ENOTE**

I. SREBRNO MEDALJO ŠPE
prejmeta:
Klara APOTEKAR, 1997
Maja MIHALINEC, 1989

II. BRONASTO MEDALJO ŠPE
prejmejo:
Maruša MIŠMAŠ ZRIMŠEK, 1994
Tjaša ODER, 1994
Špela PERŠE, 1996

III. SREBRNO PLAKETO ŠPE
prejme:
GARDA SV

IV. POHVALO POVELJNIKA ŠPE
prejmejo:
Veronika MACAROL, 1987
Robert MARKOJA, 1973
Tina MRAK, 1988
Anamari Klementina VELENŠEK, 1991

V. ZAHVALO POVELJNIKA ŠPE
prejmejo:
Klemen GERČAR, 1990
Denis ŠKETAKO, 1988
Sašo TALJAT, 1989

Številka: 094-4/2019-86
Datum: 12. 11. 2019

Podpolkovnik
Jure VELEPEC
POVELJNIK ŠPE

5836.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo), drugega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) in Ukaza VM SV (št. 094-5/2013-168, z dne 8. 11. 2013, z dopolnilom) izdajam

UKAZ

O PODELITVI PRIZNANJ VOJAŠKEGA MUZEJA SV

SREBRNO MEDALJO
VOJAŠKEGA MUZEJA
prejme:
Darja VIDMAJER, 1963

Številka: 094-4/2019-88
Datum: 13. 11. 2019

Major
Zvezdan MARKOVIČ
VIŠJI ČASTNIK ZA MUZELOGIJO
VODJA SKUPINE ZA MUZELOGIJO

5837.

Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo), drugega odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18) in Ukaza 72. BR (št. 094-3/2013-170, z dne 15. 1. 2014, z dopolnilom) izdajam

UKAZ

O PODELITVI PRIZNANJ 72. BRIGADE SLOVENSKE VOJSKE

I. SREBRNO MEDALJO
72. BRIGADE
prejmeta:
Franc KLEMEN, 1981
Aleš KRALJ, 1975

II. BRONASTO MEDALJO
72. BRIGADE

prejmejo:
Albin BALKOVEC, 1968
Milan CAFUTA, 1979
Nejc DELOPST, 1991
Damijan KORPIČ, 1973
Damijan MEDVED, 1977
Leon OROSEL, 1971
Uroš PODLESNIK, 1973
Mark ZAGER, 1987

III. POHVALO POVELJNIKA
72. BRIGADE

prejmejo:
Jožef ADANIČ, 1967
Dejan AVBELJ, 1983
Bojan BENC, 1960
Andreja BIZJAK, 1972
Gregor BIZJAK, 1970
Anica FERLIČ, 1963
Ivo GJEREK, 1986
Igor IVANI, 1978
Matej JAGODIČ, 1982
Srečko JAVERNIK, 1959
Rolando KROPEJ, 1991
Boštjan LAH, 1992
Stanislav LAURA, 1970
Blaž LOGAR, 1987
Jožica PLIBERŠEK, 1964
Žiga POGOREVC, 1988
Štefka POLUTNIK, 1981
Matej ROJKO, 1979
Vito SAGADIN, 1977
Matilda ŠADL, 1974
Vesna ŠKERLAK, 1982
Manca TETIKOVIČ, 1982
Tine VANOVSŠEK, 1979
Alojz VIDMAR, 1970

IV. BRONASTO PLAKETO
72. BR

prejmeta:
LUŽNIK GVIDO LUKA
ROŠKARIČ IZTOK

Številka: 094-4/2019-48
Datum: 21. 11. 2019

Polkovnik
Peter ZAKRAJŠEK
POVELJNIK 72. BRIGADE

5838.

Na podlagi četrtega odstavka 62. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št.

103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter 2., 3. in 4. člena Uredbe o činih in poviševanju v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 99/02, 87/05, 34/06, 116/07 in 39/15) izdajam

UKAZ

O POVIŠANJU VOJAKOV RB 72. BR

I. v čin poddesetnika:
Marko KALABOTA, 1986
Denis POPUŠEK, 1988

Številka: 811-3/2019-75
Datum: 27. 11. 2019

Podpolkovnik
Ernest PLEH
POVELJNIK BATALJONA

5839.

Na podlagi četrtega odstavka 62. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo) ter 2., 3. in 4. člena Uredbe o činih in poviševanju v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 99/02, 87/05, 34/06, 116/07 in 39/15) izdajam

UKAZ

O POVIŠANJU VOJAKA 670. LOGP

v čin desetnika:
Matjaž LIPOVŠEK, 1980

Številka: 811-3/2019-74
Datum: 2. 12. 2019

Podpolkovnik
Franci MOGOLIČ
POVELJNIK POLKA

VARNOST LETENJA LETA 2019

V Letalskem preiskovalnem organu Ministrstva za obrambo so lani obravnavali dve letalski nesreči, 44 letalskih incidentov (izmed teh štiri resne) in 41 poročil o okvarah letalnikov. V zadnjih petih letih je bilo povprečno 48 incidentov na leto. Nekoliko več, povprečno 51, pa je bilo poročanj o okvarah letalnikov. V zadnjih petih letih so obravnavali tri letalske nesreče.

Glavni preiskovalec polkovnik Mihael Klavžar je pojasnil, da sta se lanske nesreči zgodili med urjenjem posadke v nizkem letenju. »V prvi nesreči je posadka helikopterja AS532AL zadela jeklenico žičnice nad reko Sočo, pri čemer je bil helikopter poškodovan. V drugi nesreči pa je pilot letala PC-9M zaradi trka s tokovodnikom električnega daljnovoda nad reko Dravo poškodoval vertikalne repne površine. Skladno z določili zakonodaje so bila v obeh primerih izdana uvodno poročila in varnostna priporočila. Na podlagi tega je Vojaški letalski organ GŠSV izdal letalsko varnostno okrožnico, s katero so začasno omejili

BESEDILO Borut Podgoršek
FOTO SPLNIVZ

letenje letalnikov SV na zelo majhnih višinah,« je o podrobnostih nesreč povedal Klavžar. Zaradi dveh trkov letalnikov SV z žicami v kratkem času je treba analizirati stanje na tem področju z vidika varnosti letenja, je razložil vodja obeh preiskav podpolkovnik Bogomir Šarić. Dodal je, da bodo glede na izsledke analize po potrebi uvedli spremembe, da bi izboljšali varnost letenja na nizkih višinah in preprečili podobne primere v prihodnosti. Ob tem se lahko spomnimo tragične nesreče na Hrvaškem, ko sta ob nizkem letenju s helikopterjem OH-58 D Kiowa Warrior januarja letos v morje treščila pilota hrvaške vojske in ob tem

izgubila življenje. V Letalskem preiskovalnem organu Ministrstva za obrambo so pristojni tudi za nesreče oziroma incidente z brezpilotnimi letali, ki so vpisane v vojaški register. Preiskovalec major Tilen Berger je povedal, do so lani in tudi letos obravnavali po dva primera. V zadnjih petih letih so piloti 15. polka vojaškega letalstva povprečno opravili 5118 ur letenja na leto. Neposredne povezave med številom ur letenja in poročanimi incidenti ni, vendar pa je povezava med številom incidentov in številom okvar letalnikov, kar bi lahko pripisali tudi vse starejši floti. Prav tako ne izstopa določen tip letalnika ali mesec. Stalna komisija za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov vsako leto organizira mednarodno vajo Zlomljeno krilo (Broken Wing). Namen vaje je vzdrževati izurjenost preiskovalcev in usposabljanje nove člane oziroma strokovne sodelavce stalne komisije ter usklajevati postopke z drugimi preiskovalnimi organi, enotami in zavodi ter vojaškimi preiskovalnimi organi iz držav članic Nata in programa Partnerstvo za mir. Vaja bo letos potekala na Brniku in Pokljuki od 9. do 11. septembra.

SPUST VOJAŠKEGA PSA IZ HELIKOPTERJA

BESEDILO Petra Miklaužič
FOTO Bruno Toič

Pripadniki enote Slovenske vojske za vzrejo in šolanje vojaških psov so v petek, 29. maja, izvedli usposabljanje zračnega transporta ter spuščanje vojaškega psa z vitlom po jeklenici iz helikopterja. Gre za prvo takšno usposabljanje pri nas, ki je tako pripadnikom kot vojaškim psom predstavljalo izziv. V Primožih pri Kočevski Reki, kjer deluje enota, smo se o pripravi na vajo in šolanju vojaških psov pogovarjali s štabnim vodnikom Antonom Krkovičem.

Privajanje psa na helikopter

VOJAŠKI PES USPEŠNO OPRAVIL SPUST IZ HELIKOPTERJA

Vaja, ki so jo izvedli pripadniki enote za vzrejo in šolanje vojaških psov s posadko helikopterja, se je začela v Primožih z navajanjem vojaških psov na zračni transport. Po uspešno prestanem poletu v helikopterju je pse čakal naslednji podvig, to je spust iz helikopterja. V bližnjem objektu so za potrebe vaje pripadniki SV ustvarili fiktivne okoliščine, pri čemer je bojna enota zavzela objekt, v katerem naj bi nasprotnik pripravljal priročen laboratorij in v njem izdeloval eksploziv. Bojna enota je zato poklicala enoto vodnikov službenih psov, da bi izvedla protibombno preiskavo objekta in okolice. S tem povodom so pripadniki urili hiter odziv na podobne resnične situacije, ko bi lahko zaradi uporabe eksploziva nastale hujše posledice. Najprej je posebna enota zavzela objekt in zavarovala okolico, vendar kljub uspešnemu spopadu svoje naloge s tem še ni končala. Sledil je temeljit pregled objekta zaradi nevarnosti, da bi napadalci v njem pustili nevaren eksploziv. Izvedbo te naloge je kot podporo enoti zagotovil vodnik z vojaškim psom iz enote za vzrejo in šolanje vojaških psov, ki je posebej usposobljen za odkrivanje različnih vrst eksploziva. Kot se pogosto zgodi tudi v resničnem svetu, je vaja določala, da je objekt na težko dostopnem terenu. Dostop do objekta peš ali z vozilom bi bil preveč tvegan in prepočasen, zato

Pes je po pristanku ob pomoči vodnika zlezel iz oprsnice.

Spust vojaškega psa in vodnika iz helikopterja

je pomagala posadka helikopterja. Na lokaciji helikopterja ni imel možnosti pristanka, zato so psa iz helikopterja spustili z vitlom. Po uspešno opravljenem spustu je pes preiskal objekt in v njem prepoznal skrit eksploziv ter tako uspešno končal vajo.

PRIPRAVE NA SPUST SO BILE INTENZIVNE

Spust vojaškega psa in njegovega vodnika z vitlom iz helikopterja je eden izmed načinov spusta, ko je treba priti do težko dostopnih krajev in kadar drugi načini dostopa niso mogoči ali so preveč tvegani oziroma dolgotrajni. Vodja skupine za šolanje psov štabni vodnik Anton Krkovič, ki se s spusti psa z različnih lokacij ukvarja že dlje časa, je povedal, da so se tokrat odločili za to možnost. Obstajajo tudi

druge možnosti spusta, ki jih v enoti že izvajajo, vendar bo potrebnega še nekaj časa in preizkušanja, preden preidejo v operativno uporabo. Na tem področju sodelujejo tudi s kinološkim centrom avstrijske vojske in z njihovo specialno enoto Jagdkommando, ki ima bogate izkušnje z operativno uporabo psov. Med tokratno vajo so psa oprtali z oprsnico in ga skupaj z vodnikom ter članom posadke helikopterja varno spustili na tla. Za psa je tak spust manj stresen, saj ga ves čas ob sebi drži vodnik, s katerim ima vzpostavljen zaupen odnos. Pes je ob pristanku miren, ob pomoči vodnika zleze iz oprsnice in se loti svoje naloge. Pri transportu psa s helikopterjem je pomembno, da se ta ne boji višine in se pri spustu ne prestraši ali zmede, kar bi mu onemogočilo uspešno dokončanje naloge. Priprava psa za izvedbo vaje je potekala dalj časa in je zahtevala več korakov. Navajanje na višino se je začelo, ko je bil pes še mladič. Po razviti toleranci na višino je bilo treba psa navaditi na prenos v nahrbtniku. »Položili smo ga v nahrbtnik in se z njim premikali po različnih stavbah ali plezali. Opravili smo tudi več spustov po strmih pobočjih s psom v nahrbtniku,« je priprave razložil štabni vodnik

Krkovič. Tokrat je bil dodaten element še helikopter in Krkovič je pojasnil: »Pes je sicer na višino že navajen, vendar sta v teh razmerah prisotna še hrup in močan veter. Če to prenese in potem po pristanku na tleh še poišče eksploziv, vemo, da je zelo stabilen.« V enoti za vzrejo in šolanje vojaških psov za zračni transport usposablja jo vse pse, za spuščanje pa trenutno samo dva. Ta dva psa sta namenjena za vojaško policijo. V prihodnosti želijo izšolati tudi psa padalca za specializirane enote, del padalskega programa s psom so že izvajali na šolanju pri avstrijski vojski, ki ima opremo, sredstva in znanje za te naloge.

ZA USPEŠNO ŠOLANJE SO POMEMBNE NARAVNE ZASNOVE PSA

Pri šolanju vojaških psov izvajajo več programov. Trenutno je pri njih približno 20 psov, še 40 jih je v drugih enotah Slovenske vojske in se po potrebi vračajo v enoto za vzrejo in šolanje vojaških psov na dodatne treninge. Za šolanje najpogosteje uporabljajo pasmi nemški in belgijski ovčar ali njune mešance. »Večina psov je rodovniških, vendar za naše delo rodovnik ni pogoj. Pomembne so njihove delovne lastnosti,« je razložil

Pregled objekta je zagotovil vodnik z vojaškim psom.

štabni vodnik Krkovič. Prva kategorija šolanja so stražarsko-patroljni psi, ki varujejo objekte. Gre za osnovno šolanje psa za obrambo. Tak pes obvlada osnovno poslušnost, zna ugrizniti in spustiti na ukaz. Naslednja kategorija so psi za vojaško policijo, to so obrambni psi za nadzorovanje javnega reda in miru. Ti psi so višje usposobljeni in znajo samostojno preiskati objekt. Za potrebe vojaške policije urijo tudi pse za odkrivanje eksploziva in prepovedanih drog. Šolanje vojaških psov se začne zgodaj, ko so še mladiči. Psa je treba najprej preveriti, ali je sploh primeren za šolanje. Izbor se začne s preverjanjem naravnih zasnov, nagonov in zdravstvenega stanja. Pomemben del testa je tudi preverjanje strahu pred višino. »Psa postavimo na primer na mizo ali kakšno višjo površino in opazujemo, kako se odzove. Vsakega je na začetku malo strah, vendar opazujemo sekundarni odziv. Če se pes preveč panično odzove, ga ne vzamemo v šolanje,« je pojasnil vodja skupine za šolanje psov. Nato preverijo streloplačnost, gibanje psa po različnih površinah, adaptacijo v različnih okoljih in še veliko drugega. »Pes je lahko dobro izurjen za iskanje eksploziva, vendar če se boji hoje po določeni površini ali hoje po stopnicah oziroma ima kakšne druge hibe, ne bo primeren za operativno uporabo. Teh spretnosti se da delno priučiti, vendar je bolje, če imajo psi to že prirojeno,« je razložil štabni vodnik Krkovič. Pomembna je tudi navezanost psa na človeka. Nekateri psi so zelo samosvoji, drugi pogosto iščejo interakcijo s človekom in zahtevajo, da se z njimi veliko ukvarja. Taki psi so primernejši za šolanje. Pri psih za iskanje eksploziva oziroma prepovedanih drog je eden pomembnejših nagonov plenski nagon, pri psih za obrambo pa obrambni. Poleg vseh naštetih pogojev pa mora biti pes tudi zdrav. »Pri približno osmih mesecih slikamo kolke in komolce. Če kar koli ni v redu, takoj prekinemo šolanje, saj to ne bi imelo smisla,« je povedal Krkovič. Psom, ki niso več v operativni uporabi, bodisi zaradi starosti bodisi zaradi zdravstvenih težav, v enoti zagotavljajo oskrbo. Včasih jih tudi oddajo, vendar samo pse, ki niso nevarni za novega lastnika.

Za šolanje najpogosteje uporabljajo pasmi nemški in belgijski ovčar ali njune mešance.

SLOVENIJA USPEŠNO PREMAGALA EPIDEMIJO

BESEDILO Petra Miklaužič
FOTO Bruno Toič

Zadnji dan maja je Vlada Republike Slovenije preklcala epidemijo covid-19, ki je bila razglašena letos 12. marca. Epidemija je v vsakdanje življenje vnesla veliko nevarnosti za državljane in zahtevala strateške spremembe delovanja državnih ustanov. K ohranjanju stabilnosti in preprečevanju širjenja koronavirusa so pomembno prispevali tudi pripadnice in pripadniki Slovenske vojske ter sil za zaščito, reševanje in pomoč Republike Slovenije. Omejitev virusa smo s simboličnim preletom vojaških letal nad ustanovami, ki so bile med epidemijo najbolj obremenjene, zaznamovali 1. junija in se tako zahvalili vsem posameznikom za njihov prispevek, trud ter požrtvovalnost.

SLOVENSKA VOJSKA IZVAJALA POMEMBNO PODPORO

Zagotavljanje varnosti in stabilnosti med epidemijo ni bila preprosta naloga. Poleg prizadetega zdravstvenega osebja v bolnišnicah, domovih za ostarele in drugih ustanovah so bili v boj proti koronavirusu vključeni tudi pripadniki Slovenske vojske. Najbolj so bili izpostavljeni pripadniki Vojaške zdravstvene enote. Kljub opravljanju rednih vojaških nalog je bila podpora vojske Civilni zaščiti in drugim državnim organom zelo

učinkovita. V okviru državnega načrta je bila v kratkem času postavljena bolnišnica Role 2. Med celotno krizo so pripadniki izvajali dezinfekcije prostorov v različnih vojaških objektih in državnih ustanovah ter zagotavljali dodatno varovanje objektov. Odvzeli so 605 brisov, od tega 222 na misijah v tujini, ter jih 305 tudi samostojno analizirali. Z mobilnimi skupinami so izvajali preventivne meritve telesne temperature na različnih vstopnih točkah in pregledali več kot 40.000 oseb, izmed njih 561 civilnih državljanov ob vračanju v domovino. Slovenska vojska je s svojimi transportnimi zmogljivostmi zagotavljala različne prevoze po zemlji in zraku ter opravila 71 ur naleta z letali. V najkritičnejših časih, ko je primanjkovalo zaščitne opreme, so s transportnim letalom k nam pripeljali nekaj ton opreme. Pripadniki SV so

zaslužni tudi za vrnitev 20 slovenskih državljanov in dveh obolelih civilnih oseb. Kljub izrednim razmeram v Sloveniji jim je v Slovenski vojski uspelo ohraniti bojne zmogljivosti in zmogljivosti za posredovanje ob kompleksnejši krizi. Veliko pripadnikov je med epidemijo opravljalo naloge v mednarodnih operacijah in na misijah, pri čemer so kljub zahtevnim razmeram in nepredvidenemu podaljšanju misije tik pred vrnitvijo v domovino pokazali visoko požrtvovalnost, strokovnost ter predanost. Ob vsem tem je nemoteno potekala tudi pomoč in podpora Policiji pri nalogah varovanja državne meje.

SODELOVALO KAR 205.092 PRIPADNIKOV SIL ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ

Pomembno vlogo so ob epidemiji koronavirusa imeli tudi pripadnice in pripadniki Civilne zaščite. Po tem, ko je bil 13. marca aktiviran Državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, so bile za izvajanje zaščitnih ukrepov aktivirane sile za zaščito, reševanje in pomoč. Poleg pripadnikov na državni, regijski in občinski ravni so sodelovali tudi javni uslužbenici, zaposleni na Upravi RS za zaščito in

reševanje, gasilci, taborniki in predstavniki ter prostovoljci nevladnih organizacij, predvsem prostovoljci Rdečega križa, Slovenske karitas in Evangeličanske humanitarne organizacije Podpornica. Od aktivacije državnega načrta in vse do konca epidemije je pri dejavnostih na področju zaščite in reševanja sodelovalo kar 205.092 pripadnic ter pripadnikov sil za zaščito, reševanje in pomoč. V povprečju je bilo aktivnih 2596 pripadnikov na dan. Najzahtevnejši je bil mesec april, ko je sodelovalo skoraj 110.000 pripadnikov, marca in maja pa jih je bilo aktivnih približno 46.000 oziroma 49.000. Ko so se razmere umirile, se je tudi to število postopoma zmanjševalo.

SLOVESEN KONEC EPIDEMIJE

Zahvalo vsem, ki so bili med epidemijo dodatno obremenjeni in so s svojim trdom ter požrtvovalnostjo prispevali k nemotenemu delovanju osnovnih sistemov v državi, so s simbolnim preletom vojaških letal prikazali pripadniki 15. polka vojaškega letalstva Slovenske vojske in 31. lovskega polka vojaškega letalstva ZDA iz Aviana. Piloti obeh vojsk so s šestimi letali F-16 in tremi letali PC-9M 1. junija preleteli več kot 500 kilometrov dolgo pot čez Jesenice, Golnik, Kranj,

Slovenskim letalom so se pridružili
ameriški lovci F-16 iz Aviana. ▼

Zahvalni prelet je z bučnim aplavzom pospremila
množica zbranih pred UKC Ljubljana. ▼

Ljubljano, Celje, Maribor, Ptuj, Šmarje pri Jelšah, Brežice, Novo mesto, Metliko, Postojno in Izolo. Tako so simbolično sporočili, da se lahko z velikim tveganjem uspešno spoprijemamo samo s tesnim sodelovanjem in medsebojno pomočjo. Letala so Slovenijo v slabi uri in pol preletela v dveh ešalonih, med katerima je bila milja razmika. Leteli so na višini približno 1200 metrov s povprečno hitrostjo 425 km/h. Za posadke slovenskega vojaškega letalstva je bil prelet letal PC-9M izveden v okviru rednega usposabljanja pilotov za let v formaciji. Pilot PC-9M nadporočnik Matic Gomboc, pripadnik 1. oddelka 152. letalske eskadrilje SV, je po pristanku na letališču v Cerkljah ob Krki povedal, da si sodelovanje pri zahvalnih poletih šteje v čast. Usklajevanje z ameriški pripadniki in priprave na let v formaciji so potekali brez težav. Na vprašanje, kako ravnati, ko stvari v zraku ne gredo po načrtih, je odgovoril, da je rešitev vedno v dobri komunikaciji in uspešnem sodelovanju.

VEDNO IŠČEM REŠITVE

BESEDILO Petra Miklaužič
FOTO osebni arhiv
Nine Kostanjevec

Pripadnica Nina Kostanjevec iz Čete za storitve 670. logističnega polka je najboljša vojakinja Slovenske vojske za leto 2019. Laskav naziv si je prislužila z nadpovprečno prizadevnostjo, ki jo kaže pri svojem delu, in motiviranostjo, s katero je lahko vzor vsakemu pripadniku. Sodelovala je na vseh lanskih vajah Logistične brigade in tudi veliko drugih ter se izkazala kot odlično usposobljena vojakinja. Premagovanje svojih meja ji veliko pomeni, kar dokazuje tudi z udeležbo na različnih vojaških tekmovanjih. Že štirikrat se je udeležila tekmovanja oddelkov SV. Šport je zanjo način življenja.

VOJAŠKO ŽIVLJENJE JI USTREZA

Nina Kostanjevec se je že kot otrok rada zadrževala v fantovski družbi. Pogosto se je primerjala z njimi in v športnem pogledu želela biti vsaj tako uspešna kot oni. »Pozneje sem se odločila za poklic frizerke, vendar tega dela nikoli nisem opravljala,« je razložila vojakinja. Iskala je bolj razgibano delo in ob pravem času zasledila povabilo na informativni dan Slovenske vojske. Udeležila se ga je iz radovednosti, saj jo je zanimalo, ali zmore izpolniti pogoje za sprejem v vojsko. Po zaposlitvi se je najprej udeležila temeljnega vojaškega usposabljanja v Vipavi. Leta 2003 je prav tako v tedanjem vipavskem Centru za usposabljanje opravila še usposabljanje za vojaško evidenčno dolžnost strelca. Po tem je bila napotena v 670. logistični polk in tam dela še danes. »Vojaško življenje me je hitro pritegnilo. Pomembno mi je, da je pri delu vključenih veliko športnih dejavnosti in da kot pripadnica preživim veliko časa v naravi,« je z zadovoljstvom povedala vojakinja Nina Kostanjevec. Doma je na Ptuj, od koder se vsak dan odpravi do Vojašnice Vincenca Repnika v Slovenski Bistrici. Leta 2017 se je kot pripadnica 34. slovenskega kontingenta udeležila mednarodne misije na Kosovu in tam skrbela za izvleko pokvarjenih vozil. »V logistiki imamo raznovrstne zadolžitve. Opravljala sem različna dela, bila sem skladiščnica, delala sem v avtoparku ter pomagala v kuhinji,« je svoje izkušnje pri

delu v logistični enoti opisala vojakinja Kostanjevec, ki trenutno opravlja nalogo manipulantke tuširnic. »Ker nas v oddelku ni veliko, mora vsak obvladati delo na vseh področjih,« je pojasnila. Delo pogosto poteka tudi na terenu in zahteva večdnevno odsotnost. Ob vsem tem pa opravlja naloge v podporo Policiji pri varovanju državne meje. Poudarila je, da vse, kar dela, opravi z veseljem, in da običajnega dne v njihovem oddelku ni, saj je vsak dan nekoliko drugačen. Najbolj ji je všeč, da pripadniki med seboj veliko sodelujejo. »Timsko delo mi veliko pomeni,« je povedala vojakinja, ki se rada udeležuje vojaških tekmovanj. Na tekmovanju oddelkov SV sodeluje že štiri leta, lani se je samo nekaj dni po slovenskem tekmovanju udeležila tudi mednarodnega tekmovanja logističnih oddelkov na Hrvaškem. »Rada se udeležujem vojaških tekmovanj, saj lahko tam pokažem svoje prednosti. To je tudi priložnost, da pripadniki logističnih enot dokažemo, da smo enako dobro pripravljeni, kot so bojevniki,« je razložila Nina Kostanjevec.

NAZIV NAJBOLJŠE VOJAKINJE JO JE PRESENETIL

Ob razglasitvi najboljšega vojaka ali vojakinje za leto 2019 je bila Nina

Na tekmovanju oddelkov SV sodeluje že štiri leta.

Z družino počitnice najraje preživlja v gorah.

»Timsko delo mi veliko pomeni.«

Kostanjevec presenečena. Je namreč prva vojakinja, ki je prejela ta naziv, in tudi prva iz Logistične brigade SV. »Zahvaljujem se vsem, ki so opazili moja trud in prizadevnost. Mislim, da v tej množici ni preprosto biti opažen,« je poudarila in dodala, da je vesela in ponosna na ta naziv. V

takšno osebo so jo oblikovale predvsem življenjske izkušnje. Večkrat je že spoznala, da lahko preseže svoje meje in da je ne more nič ustaviti pri tem, da je vsak dan boljša. Njen življenjski moto je, da ne glede na razmere, v katerih se znajde, ohrani pozitiven odnos. Vse je namreč za nekaj dobro, saj se vsak dan učimo. Verjame, da se vsak česa boji in se težko poda v nekaj novega. Prav zato sebe pogosto spodbuja, da preseže svoje običajne meje ter spozna kaj novega o sebi. »Ko na terenu postavljamo tabor, ni vedno lepo vreme. Takrat se trudim, da vzpodbujam tudi druge. Delo mora biti opravljeno. Prijetneje je, če smo pri tem pozitivni,« je razložila vojakinja Kostanjevec. Zase pravi, da vedno išče rešitve, in ne težav, saj je spoznala, da je tako življenje lažje.

ŠPORT JI PREDSTAVLJA NAČIN ŽIVLJENJA

V prostem času se veliko ukvarja s športom. »Smo zelo športna družina. Z možem, ki je podčastnik SV za šport, in 11-letnim sinom počitnice pogosteje kot na morju preživljamo v gorah,« je pojasnila. Ko se le odpravijo na morje, izbirajo lokacije, ki jim omogočajo športno plezanje v skali. Zelo radi hodijo v hribe. Pogosto obiščejo Logarsko dolino ali Pokljuko, ki sta njhovi priljubljeni izletniški točki. Radi se tudi vračajo na Triglav. »Ko je bil sin star osem let, smo se prvič povzpeli na najvišji vrh Slovenije. Lansko zimo smo vzpon ponovili in se s Kredarice turno spustili v dolino,« je o družinskih športnih pustolovščinah povedala vojakinja Kostanjevec. Radi tudi kolesarijo in se vozijo z rolerji ter aktivno preživljajo prosti čas. Kot pripadnica sodeluje na otroških počitniških taborih, ki jih Slovenska vojska vsako leto pripravlja za otroke pripadnikov. Na zimskih taborih pomaga pri učenju deskanja na snegu, poleti pa nastopa v vlogi animatorke. Na prihodnji poklicni poti vidi tudi možnost, da bi delala z otroki, saj si prizadeva končati izobraževalni program predšolske vzgoje. »Če bo le mogoče, želim ostati v vojski. Ustrezalo bi mi delo v matični enoti, z veseljem pa poskusim tudi kaj novega,« je pogovor sklenila najboljša vojakinja leta 2019.

BODOČI POKLICNI GASILCI KONČUJEJO USPOSABLJANJE

BESEDILO Jerneja Grmadnik
FOTO Bruno Toič

V Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje Republike Slovenije na Igu se od januarja 40 kandidatov usposablja za pridobitev poklica gasilec. Njihovo usposabljanje, ki se bo letos zaradi razglasitve epidemije podaljšalo, se bo končalo z zaključnimi izpiti julija. Program za pridobitev poklica gasilec obsega okoli 400 ur teorije in več kot 500 ur praktičnih vaj iz različnih veščin. Večina kandidatov 27. generacije ima že nekaj izkušenj s prostovoljnim gasilstvom, vendar priznava, da je usposabljanje zahtevno in polno izzivov. Med obiskom ekipe Revije Slovenska vojska so bodoči poklicni gasilci izpostavili pomen tovarištva, sodelovanja in medsebojne pomoči.

V Sloveniji imamo 13 poklicnih teritorialnih gasilskih enot in dve poklicni industrijski enoti ter približno 1200 zaposlenih poklicnih gasilcev, vsako leto pa enote na usposabljanje za pridobitev poklica gasilec pošljejo nove kandidate. Vodja programa Marko Zibelnik je pojasnil, da se njihovo število iz leta v leto spreminja glede na potrebe, predvidena upokojevanja in povečevanja oziroma zmanjševanja enot. Letošnja generacija, 27. po vrsti, je morala med epidemijo koronavirusne bolezni izobraževanje začasno prekiniti, predavatelji pa so nekaj teoretičnih predmetov odpredavali po spletni videokonferenci. Med ukrepi zaradi epidemije so se kandidati za štirinajst dni z Iga, kjer sicer

STOJAN MURŠEK

»Vsak dan se srečujemo z novimi izzivi in pridobivamo zanimive izkušnje.«

RENE MASALIN

»Učenje je psihofizično naporno in treba je ohranjati zbranost.«

PRIMOŽ MALI

»Urimo se na odličnih poligonih in od inštruktorjev pridobimo veliko znanja.«

bivajo med usposabljanjem, vrnil v svoje gasilske enote, kar je tudi sicer obvezen del usposabljanja, zato se jim bo šolanje zavleklo samo za dober mesec dni. Namesto junija ga bodo končali 18. julija. Predmetnik usposabljanja je raznovrsten. Med osnovnimi predmeti, iz katerih kandidati na koncu tudi opravljajo izpite, so Gasilsko orodje in naprave, ki jih morajo bodoči poklicni gasilci obvladati, Osnovne gasilske veščine, ki obsegajo različne vloge gasilca na intervencijah, ter Operativni postopki dela, ki obsegajo poznavanje celotne intervencije. Četrty izpitni predmet je Požarna varnost oziroma Preventiva, saj veliko kandidatov prihaja iz industrije in potrebujejo znanje ter kompetence s področja požarne varnosti. Predavatelji že med programom ocenjujejo posameznike, pred zaključnim izpitnim obdobjem pa imajo kandidati še nekaj dni časa, da se dodatno pripravijo za naštetih štiri predmete. Pozitivne ocene so pogoj za pristop k opravljanju izpitne praktične vaje. »Kandidati, ki pridejo na izobraževanje, so zelo motivirani in zagnani. Dobro se pozanimajo, kaj jih čaka v šoli in kaj nato pri delu v enoti, zato med njimi ni velikega osipa. Kvečjemu kdo izpit opravi v drugem roku,« je povedal Marko Zibelnik. Večina programa poteka

na Igu, 14 dni pa tudi v enoti izobraževalnega centra v Sežani, kjer se učijo delati z motorno žago in gasiti požare v naravi. Ob tem je Zibelnik izpostavil, da Gasilska šola zaposluje štiri pedagoge oziroma andragoge, izvedba programa pa ne bi bila mogoča brez približno 80 pogodbenih sodelavcev predavateljev, inštruktorjev in tehnične podpore, ki so večinoma poklicni gasilci ali pa imajo drugo specialistično znanje.

PREDHODNO GASILSKO ZNANJE NI POGOJ

Večina kandidatov, ki se vključijo v program za pridobitev poklica gasilec, že ima nekaj predznanja, ni pa to pogoj, saj razpis tega ne predvideva. Med glavnimi pogoji so polnoletnost, V. stopnja izobrazbe, nekaznovanost, zdravstvena sposobnost in fizična pripravljenost. Kandidati morajo opraviti preizkus, in sicer morajo narediti v eni minuti 30 trebušnjakov, 25 sklec, 20 počepov z utežmi in pet dvigov iz vese na drogu ter 2400 metrov preteči v manj kot 11 minutah. »Na usposabljanje pridejo različni kandidati, od takih, ki so vključeni v prostovoljno gasilstvo, do popolnih začetnikov. Povprečna starost je 24 ali 25 let. Čeprav prevladujejo moški, smo

Na točki Požarna hiša 3 so kandidati iskali požare, skrite v stenah. ➡

Kandidati se učijo tehničnega posredovanja v prometni nesreči. ➡

MARKO ZIBELNIK

»Kandidati so zelo motivirani in zagnani.«

imeli v 27 generacijah na šolanju tudi štiri dekleta, nazadnje pred nekaj leti iz PGD Postojna,« je pojasnil Marko Zibelnik. Razložil je, da imajo sicer poleg uradnega razpisa Gasilske šole enote že pred tem svoje razpise, na katerih s pogosto še bolj zaostrenimi pogoji iščejo najprimernejše in psihofizično izvrstno pripravljene kandidate. Prav fizični pripravljenosti dajejo velik pomen, zato kandidate testirajo na začetku usposabljanja, med njim in tudi ob koncu.

POMEMBNO JE TOVARIŠTVO

Delo gasilcev je pogosto zahtevno, zato se od kandidatov pričakuje, da so pripravljeni poslušati in se učiti, da razumejo linijo poveljevanja ter pomen sodelovanja. »Generacije se zelo povežejo. Med najpomembnejšimi vrednotami, ki jih morajo imeti dobri poklicni gasilci, sta kolegalnost in spoštovanje drug drugega,« je naštel Marko Zibelnik. Pomen tovarištva je izpostavil tudi Primož Mali iz gasilske enote Fraport Slovenija, ki smo ga srečali na delovni točki Stopnja zaščite pri posredovanju ob nesreči z nevarno snovjo. Kandidati so se na tej točki učili o različnih tipih oblek, potrebnih za različne stopnje zaščite ob posredovanju z nevarno snovjo: od osnovne intervencijske

obleke z dihalnim aparatom do obleke s kapljevinsko zaščito in plinotesne obleke s plinotesno zadrgo. »Takšne obleke si ne moreš obleči sam, temveč potrebuješ pri tem pomoč,« je poudaril kandidat, ki je prostovoljni gasilec že od sedmega leta in si želi postati poklicni gasilec že od otroštva. »Ob popoldnevih in večerih se družimo in utrjujemo tovarstvo. Spoznal sem veliko ljudi in pričakujem, da bom lahko v prihodnosti še kdaj izmenjeval znanje, nasvete in izkušnje s sedanjimi sošolci.« Na drugi delovni točki, ki smo jo obiskali, so se kandidati učili posredovanja v prometni nesreči. Ob tem se seznanijo s postopki, kot so stabilizacija vozila, razrez na različnih delih vozila in izvleka poškodovanca ob predhodnem tehničnem posegu. »Vsak kandidat skupaj s svojim oddelkom med usposabljanjem razreže pet do šest avtomobilov v različnih razmerah,« je pojasnil Marko Zibelnik. Kandidat za poklicnega gasilca Rene Masalin iz Gasilske brigade Koper, ki si je že dolgo želel postati poklicni gasilec, je povedal, da je urjenje zahtevno

Na točki Nevarna snov so se kandidati učili o različni zaščitni opremi, ki se uporablja ob posredovanju z nevarnimi snovmi.

in urnik natrpan. »Naš dan se začne zgodaj zjutraj in konča pozno popoldne, ob koncih tedna pa odhajamo domov. Med seboj si pomagamo. Delo te mora veseeliti in ga moraš opravljati s srcem,« je pojasnil strojni tehnik iz Kopra. »Mislim, da mora biti dober gasilec odlično fizično pripravljen in se mora v težkih razmerah čim bolj preudarno odzvati,« pa je na vprašanje o tem, kaj odlikuje dobrega poklicnega gasilca, odgovoril kandidat Stojan Muršek iz Vidma pri Ptuj. Zaposlen je v tovarni kemičnih izdelkov Albauh TKI in na usposabljanje ga je prijavil delodajalec, saj ima njihovo podjetje svojo gasilsko enoto. »S sokandidati smo enotna ekipa. Pomagamo si tudi ob večerih, si izmenjujemo zapiske in se skupaj učimo. Postali smo dobra ekipa, in če enemu ne uspe, se vsi počutimo poraženi,« je še poudaril 27-letnik, ki je tistega dne ravno končal požarno vajo na objektu skeletne gradnje. V takih objektih so požari pogosto skriti v stenah, zato si je treba do žarišč pomagati s termokamero ali prebijanjem sten.

POSODA IZ LUBJA

Narava nam v tem letnem času ponuja veliko užitnih rastlin in plodov ter gob. Večina izmed njih zahteva toplotno obdelavo. Zato je velika prednost imeti posodo, v kateri lahko kuhamo, prenašamo in shranjujemo hrano. Vendar se lahko tudi brez nje znajdemo in dosežemo enake rezultate. Le malo izkušenj, znanja in potrpljenja potrebujemo, saj je mogoče iz stvari v naravi narediti uporabno posodo.

Pri tovrstnem delu lahko v naravi naredimo veliko škode, ki je ne bo dopustil noben lastnik gozda. Posodo bomo namreč izdelali iz lubja, ki ga moramo odstraniti s še rastočega drevesa. Drevo lahko ob tem resno poškodujemo in verjetno je, da se bo posušilo, zato moramo biti previdni. Tokrat bomo za izdelavo posode uporabili smrekovo lubje. Vendar to ni edino, ki je uporabno. Najprimernejši čas za odstranjevanje lubja je spomladi, ko začnejo drevesa iz tal vleči vlago. Takrat je drevo prepojeno z vlago, zato lubje lažje odstranimo. Z ostrim kamnom najprej na manjšem delu debela preizkusimo, če lubje odstopa. Mogoče bo dovolj že samo ena veja, ki jo odlomimo in poskušamo olupiti. Na Jelovici sem naletel na veliko smreko, ki jo je verjetno podrl veter. Del korenin je bil še vedno v zemlji, zato je drevo še vedno srkalo vlago iz zemlje. Gozdarji so označili, da je treba drevo požagati, zato sem vedel, da ne bom naredil nobene škode, če ob tem pridobim nekaj izkušenj.

V spodnjem delu debela je lubje precej debelo in brez stranskih poganjkov, kar je prednost. Za odstranitev je dobro imeti nož, ni pa to nujno. Če s palico tolčemo po ostrem kamnu, nam bo tudi uspelo. Izberemo čim lepši kos lubja in ga obsekamo vse naokoli. Biti moramo temeljiti, kajti če se bo kje še držalo, se lahko tam strga. Nato ga začnemo lupiti z rokami ali zašiljeno palico. Z nožem ga bomo prej poškodovali. Če je čas pravi, se lubje z lahkoto olup. Nato ga je treba oblikovati v posodo. Če je debelo

BESEDILO IN FOTO
Igor Fortuna

in trdo, je skoraj nujno, da ga na zunanji strani malo stanjšamo oziroma spraskamo, vsaj na tistem delu, na katerem ga bomo prepogibali. Na notranji strani si označimo, kje ga bomo prepognili, in ga nikakor ne režimo. Dovolj je samo, da z nohtom malo pritisnemo po črti. Nato pa zakrivimo, kot je prikazano na fotografiji.

Takšna posoda ne bo stala sama. Lahko jo nekam zagozdimo ali pa naredimo nekakšne sponke, ki držijo vogale. Če je lubje brez luknjic, bo posoda držala vodo. V taki posodi lahko kuhamo z vročimi kamni, o čemer smo že pisali, nikakor pa je ne polagamo na ogenj. Tako naredimo posodo, v kateri lahko kuhamo, vendar pa po navedi potrebujemo še kakšno posodo za shranjevanje ali prenašanje. Lahko se

zgodí, da bo imela posoda kakšno luknjo in bo puščala. Pred časom smo govorili o nekakšnem gozdnem lepilu iz smole in oglja. Če ga nimamo s seboj, lahko naredimo novega in z njim zakrpamo vse luknje na posodi. Tako bo posoda ponovno primerna za tekočine, ne pa tudi za kuhanje. Smola se bo namreč ob vroči vodi stopila. So pa kljub temu take posode primerne za prenašanje vode, nabiranje sadežev in drugo.

Lepljenje lubja zahteva veliko potrpljenja. Ko lepilo naneseš na spoj, mora biti ta ves čas pri miru. In to toliko časa, dokler se lepilo ne ohladi popolnoma. Če ga samo malo prej premaknemo, bo lepilo popustilo in posoda bo razpadla. Posodo na fotografiji sem naredil iz tulca, ki sem ga ob strani zlepil. Na koncu pa sem odrezal okrogel kos lubja in ga zalpil na dno tulca. Tudi ko je že vse skupaj stalo, sem porabil kar nekaj časa, da sem posodo zatesnil. Ko vanjo nalijemo vodo, vidimo, kje pušča. Tam moramo lepilo ponovno segreti in ga z gladkim kamnom zgladiti. Takšna posoda lahko drži precej vode, in če bomo pazili nanjo, nam bo služila kar nekaj časa. Vendar ne smemo dopustiti, da se osuši. Tudi če je trenutno ne potrebujemo, naj bo na vlažnem. Če pa potrebujemo posodo samo za transport, lahko lubje samo prepognemo, da dobimo nekakšen žep, ki ga ob strani zašijemo s tankimi smrekovimi koreninami, ki so močne in upogljive.

AMERIČANI NA MANGARTU

BESEDILO mag. Gregor Kastelic,
Vojaški muzej SV
FOTO svetovni splet

Tretjega junija pred 75 leti je bilo zasneženo melišče pod Mangartom prizorišče smučarske tekme pripadnikov 10. gorske divizije ameriške vojske. Na start veleslalomске tekme je prišlo več kot 70 smučarjev, številčno občinstvo vojakov gledalcev pa je tekmo spremljalo ob progi. V spomin na ta izjemni vojaški zgodovinski dogodek je v sredo, 3. junija, v organizaciji Združenja vojaških gornikov Slovenije in Občine Bovec na Mangartskem sedlu potekala spominska slovesnost. Slavnostni govornik na prireditvi je bil obrambni minister mag. Matej Tonin, zbrane pa so pozdravili še veleposlanica ZDA v Sloveniji Lynda C. Blanchard, župan Občine Bovec Valter Mlekuž ter predsednik Združenja vojaških gornikov Slovenije Slavko Delalut.

NA EVROPSKO BOJIŠČE PRIŠLI JANUARJA 1945

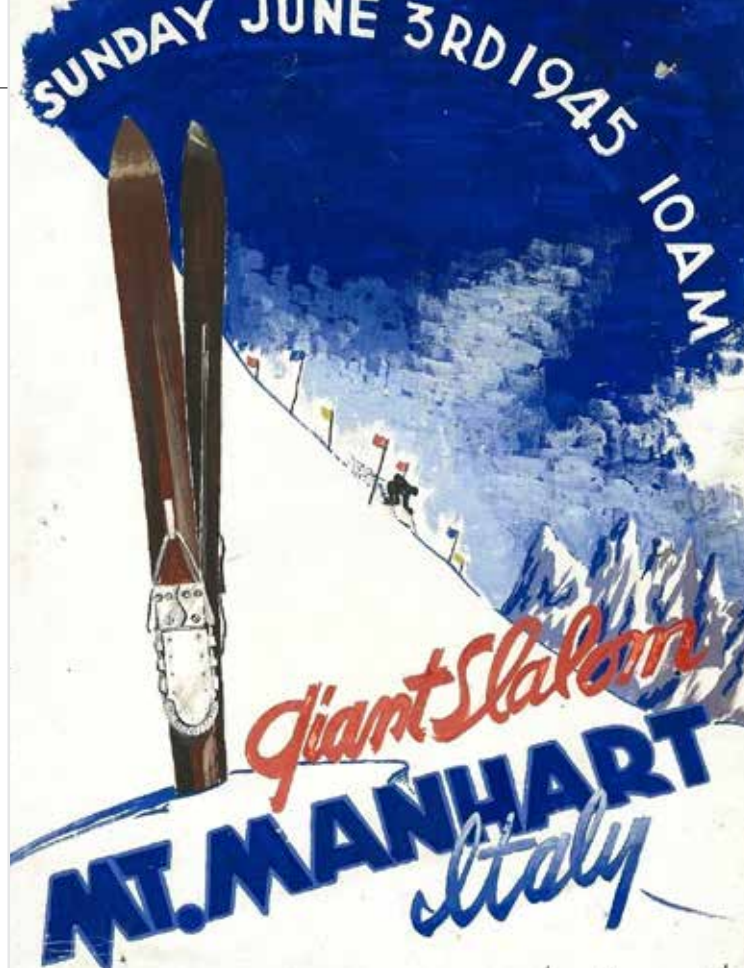
Pobude za ustanovitev posebne ameriške enote za bojevanje v gorskem svetu in zimskih razmerah ni dal vrh takratnega ameriškega vojaštva, temveč so bile to ameriške civilne gorniške in smučarske organizacije. Ustanovitev gorske divizije je, tudi na podlagi izkušenj iz finsko-sovjetske vojne (1939–1940), predlagal Charles Minot Dole, predsednik prostovoljne smučarske reševalne organizacije (National Ski Patrol). 15. novembra 1941 je bil ustanovljen 87. pehotni gorski polk, v ameriški zvezni državi Kolorado pa so postavili oporišče za urjenje Camp Hale. 20. decembra 1942 je sledila ustanovitev 86. pehotnega polka, 15. maja 1943 pa še 85. pehotnega polka 10. lahke gorske divizije (10th Light Division),

Proga na zasneženem melišču pod Mangartom

kakor se je divizija imenovala na začetku. V sestavi divizije so bile poleg treh pehotnih gorskih polkov še enote za ognjeno podporo in logistične enote. 10. lahka gorska divizija je bila s približno 13.000 pripadniki nekoliko številčnejša od takratnih standardnih ameriških pehotnih divizij. Njeni pripadniki so bili prostovoljci, veliko je bilo različnih ameriških gornikov in smučarjev pa tudi evropskih smučarjev ter alpinistov, ki so pred nacizmom in fašizmom emigrirali v ZDA iz Evrope, predvsem iz Švice, Avstrije, Norveške in Italije. Avgusta 1943 se je 87. pehotni polk izkrcal na

otoku Kiska v Beringovem morju, ki so ga zasedli Japonci. Pred ameriškim izkrcanjem so Japonci otok zapustili. Zaradi megle in neizkušenosti se je sprožil »prijateljski ogenj« in padle so prve žrtve znotraj divizije. Novembra 1944 se je divizija preimenovala v 10. ameriško gorsko divizijo. 10. ameriška gorska divizija je na evropsko bojišče prišla januarja 1945, in sicer kot zadnja ameriška divizija. Izkrcala se je pri Salerno, južno od Neaplja. Pot na sever Italije je nadaljevala čez Apenine. Z veliko žrtvami je prebila zadnjo nemško obrambno Gotsko linijo blizu Fiorenca, 2. maja 1945 pa je prišla do severne obale Gardskega jezera ob vzhodni Alp, kjer je zajela 200.000 nemških vojakov. V manj kot pol leta bojevanj je imela divizija 975 mrtvih, 3871 ranjenih in 20 zajetih pripadnikov. V tem času je potekala tako imenovana tekma za Trst. Anglo-ameriški zavezniki so menili, da je nadvse pomembno doseči Trst, še preden ga doseže jugoslovanska vojska. Nalogo zasesti Trst je dobil poveljnik anglo-ameriških sil v Sredozemlju feldmaršal Harold Alexander. Proti Trstu je odšla 2. novozelandska divizija, vendar ji ga ni uspelo doseči pred jugoslovansko IV. armado. V Trst je prišla 2. maja 1945, jugoslovanske sile pa so prispele 1. maja. 2. maja je britanska 6. oklepna divizija

zasedla Videm. Kot že rečeno, je območje Julijske krajine in Trsta maja 1945 zasedla Jugoslavija, kar je povzročilo oster odziv Britancev in Američanov ter celo grožnje s spopadom. Zato je Jugoslavija popustila in se po Beograjskem sporazumu 9. junija 1945 v treh dneh umaknila iz Trsta. 20. junija je bila z Devinskim sporazumom predvojna italijanska pokrajina Julijska krajina po tako imenovani Morganovi liniji, ki se je imenovala po britanskem generalu Williamu Duthie Morganu, razdeljena na cono A (območja Trsta, Gorice pa tudi Pulja) pod angleško-ameriško vojno upravo in cono B pod jugoslovansko vojno upravo. To stanje je trajalo do uveljavitve mirovne pogodbe z Italijo 15. septembra 1947, ko je Jugoslavija dobila cono B in del ozemlja iz cone A Julijske krajine. 20. maja 1945 je poveljnik 10. ameriške gorske divizije general Hays prejel ukaz, da del divizije premesti v okolico Vidma in svoje sile namesti vzdolž reke Soče proti severu, vse do meje z Avstrijo. Nalogo za zasedbo sta dobila 86. in 87. gorski pehotni polk, ki sta svoje pripadnike poslala na območja Robiča, Kobarida, Žage, Bovca in Loga pod Mangartom, vse do Belopeških jezer pri Trbižu. Poveljstvo 87. polka je bilo v Kobaridu, poveljstvo 86. polka v Rablju, 85. polk pa je bil nameščen v zaledju Italije s

**Za tekmo je
kartograf Arnold
Holeywell oblikoval
poseben plakat.**

Članek o mangartski
tekmi je bil objavljen
v glasilu *Blizzard*.

poveljstvom v Tarcentu. Poveljstvo divizije je bilo v Vidmu.

V DIVIZIJO VSTOPALI ODLIČNI AMERIŠKI IN EVROPSKI SMUČARJI

V polke 10. ameriške gorske divizije so med letoma 1941 in 1943 kot prostovoljci vstopali odlični ameriški smučarji, na primer Steve Knowlton, Dev Jennings, Abbott Phillips, Art Doucette, John Litchfield, Curtis Chase, Kerr Sparks, Bill Healy, Bil Dunaway in drugi. Družbo so jim delali odlični smučarji evropskega rodu, ki so se v ZDA umaknili pred nacizmom in fašizmom. Švicar Walter Prager je bil prvi svetovni prvak FIS v smuku (Müren, 1931), izvrstni smučarji pa so bili tudi Avstrijci Karl Acker, Frieder Pfeifer in Herbert Schneider, Norvežan Torger Tokle in Nemec Karl Stingl. Trenirali so v gorah Kolorada, kjer so izpopolnjevali svoje smučarsko znanje in poučevali manj izurjene vojake divizije. Med treningi na zasneženih meliščih

Mangarta so hitro našli priložnost za organiziranje divizijske tekme v veleslalomu. Za tekmo 3. junija 1945 je njihov kartograf Arnold Holeywell oblikoval poseben plakat. Progo za ameriško mangartsko tekmo je na območju sedanje Mangartske koče, pod Malim Rateškim Mangartom, zakoličil vojak s trenerskimi izkušnjami Karl Stingl, ki je na tekmi tudi nastopil.

Na mangartsko tekmo se je prijavilo 76 tekmovalcev, ki so večinoma nastopili s smučmi, čevlji in drugo opremo, ki so jo zaplenili nemškimi gorskimi enotam. Ob progi je bilo kar 500 vojakov in drugih gledalcev. Proga je bila zaradi mokrega in težkega pozno pomladanskega snega zelo zahtevna. Veliko smučarjev je zdrselo po strmini in potrebovali so precej časa, da so se ustavili in se postavili na noge. Seveda jih je po tem dogodku večina, zaradi velike časovne izgube, odstopila. Zahtevne razmere so zahtevale svoj davek. Ispadlo je veliko favoritov in na cilj je prišlo le 25 smučarjev. Pri zadnjih vratih je padel celo zmagovalec tekme narednik Walter Prager, vendar je vstal in kljub temu dosegel daleč najboljši čas (1:05.2) ter zmagal. Drugi je bil narednik Steve Knowlton (1:11.4) in tretji vojak Sigi Engl (1:13.4). O mangartski tekmi je bil napisan članek, ki je razkril večino podrobnosti o progi, opremi in rezultatih vseh uvrščenih. Prikazal je tudi nekaj posnetkov tekme, objavljen pa je bil v divizijskem glasilu *Blizzard* 10. junija 1945.

Mangartska tekma je pomenila uvod v ameriško smučarsko tekmovalstvo v kombinaciji (smuk, slalom) na Velikem Kleku (Grossglockner) v Avstriji, ki je bilo 23. in 24. junija 1945. Kombinacijsko zmago je slavil zmagovalec Mangarta narednik Walter Prager s skupnim časom 1:57, drugi je bil narednik Don Goodman s časom 2:00, tretji pa narednik Steve Knowlton s časom 2:01. Tekmovalstvo je končalo 37 tekmovalcev. Ekipno je zmagal 86. polk iz Rablja, drugouvrščen je bil 87. polk iz Kobarida, tretje mesto je zasedel 85. polk iz Tarcenta, četrta pa je bila ekipa poveljstva divizije iz Vidma. Po razpadu 10. ameriške gorske divizije konec leta 1945 so bili nekdanji pripadniki divizije gibalo hitro razvijajoče se povojne »smučarske industrije« v ZDA. Bili so pobudniki vzpostavitve smučarskih centrov predvsem v Koloradu (Aspen, Vail) in njihovi dolgoletni menedžerji. Veliko izmed njih je po ukinitvi

divizije nadaljevalo svoje trenersko smučarsko delo, med njimi tudi zmagovalec mangartske tekme Walter Prager.

MANGARTSKI TEKMI POSEBNO MESTO V ZGODOVINI SMUČARSKEGA ŠPORTA PRI NAS

Poleg smučarske tekme slovenskih partizanov v Cerknem 20. in 21. januarja 1945 zavzema ameriška tekma na Mangartu 3. junija 1945 posebno mesto v zgodovini smučarskega športa v Sloveniji in svetu. 17. julija 1945 je 10. gorska divizija zapustila Posočje in bila napotena na pacifiško bojišče, kamor pa zaradi kapitulacije Japonske ni prišla. 26. novembra 1945 je bila 10. ameriška gorska divizija razpuščena. Veterani ameriške 10. ameriške gorske divizije so konec leta 1945 ustanovili Združenje 10. gorske divizije

**Junija 2011
so izvedli prvo
spominsko tekmo.
(Foto: Marko Pišlar)**

(National Association of the 10th Mountain Division, Inc.). Ameriško združenje pa je najzaslužnejše za ustanovitev Mednarodne federacije vojaških gornikov (International Federation of Mountain Soldiers) v Mittenwaldu v Nemčiji 24. maja 1985.

13. februarja 1985 je v okviru ameriške kopenske vojske ponovno začela delovati 10. ameriška gorska divizija in doživela velike organizacijske, strukturne ter oborožitvene spremembe. Divizija danes deluje v oporišču Fort Drum v Wattertownu v ameriški zvezni državi New York in predstavlja eno izmed elitnejših enot ameriške kopenske vojske. Veterani 10. ameriške gorske divizije so junija 2005 v okviru obiska nekdanjih evropskih bojevališč prišli tudi v Slovenijo. Obiskali so Bovec in Log pod Mangartom. Ponovno so v te kraje prišli junija 2009. Ob tej priložnosti sta Združenje vojaških gornikov Slovenije in Vojaški muzej Slovenske vojske pripravila razstavo Velika tekma 10. gorske divizije na Mangartu 3. junija 1945.

Leta 2011 sta omenjeni organizaciji oziroma ustanovi začeli ponovno sodelovati in nastala je razstava Američani na Mangartu, ki je bila prvič postavljena in odprta v trdnjavi Kluže 21. maja 2011. Pozneje je doživela še veliko gostovanj. V Združenju vojaških gornikov Slovenije in Občini Bovec pa so 4. junija 2011 uspešno izvedli prvo spominsko tekmo v veleslalomu v spomin na tekmovalstvo, ki ga je izvedla ameriška 10. gorska divizija 3. junija 1945 pod Mangartom. Tekme so se udeležile ekipe iz ZDA, Italije, Nemčije in Slovenije. Pomerili so se tudi potomci pripadnikov 10. ameriške gorske divizije, tekmovalcev iz leta 1945.

SEVNIŠKIM STRELCEM SREBRNA PLAKETA SLOVENSKE VOJSKE

Strelsko društvo Marok iz Sevnice je ob 15. maju, dnevu Slovenske vojske, prejelo srebrno plaketo SV za dolgoletne zasluge pri razvoju, krepitvi in višanju ugleda Slovenske vojske. Društvo Marok iz Sevnice že več let sodeluje z vojsko pri podpori izvedbe strelskih urjenj z veteranskimi in domoljubnimi organizacijami na območjih Posavja, Dolenjske ter Bele krajine.

Sodelovanje se je začelo v obdobju Teritorialne obrambe, okrepilo pa se je leta 2016 z zavzeto vključitvijo sevniškega strelskega društva in njegovih članov v podporo streljanj, ki jih organizira Teritorialni polk 72. brigade SV iz Novega mesta za veteranska in domoljubna združenja. Od leta 2018 se na strelišču Strelskega društva Marok na Radni pri Sevnici organizira tudi odprti dan strelišča v okviru odprtih dni strelšč Slovenske vojske. Tako strelsko društvo omogoča, da se s streljanjem z bojno oborožitvijo seznanijo tudi dijaki četrtih letnikov srednjih šol iz Posavja. Z zavzetim in vztrajnim sodelovanjem Strelskega društva Marok s Slovensko vojsko se krepi prepoznavnost in ugled vojske ter vojaškega poklica v civilnem okolju in pri mladih. Zaradi

podpore članov strelskega društva se strelskih aktivnosti v organizaciji Slovenske vojske udeleži več ekip, saj ni treba organizirati prevozov na bolj oddaljena strelišča, ki jih uporablja vojska. Posledično je zato množičnejša udeležba ekip domoljubnih organizacij na strelskih tekmovalstvih Slovenske vojske in udeležba dijakov zadnjih letnikov srednjih šol na obrambnem dnevu. To je trenutno edini tovrsten dogodek v Sloveniji, na katerem poteka prostovoljno strelsko urjenje z dijaki srednjih šol, kar podpirajo vse srednje šole v Posavju.

Strelski šport ima v Občini Sevnica bogato tradicijo, saj je bila sevniška strelska družina ustanovljena leta 1931, leta 1933 pa sta nastali še strelski družini Radna pri Boštanjju ter Šentjanž. Med letoma 1980 in 1991 je v občini delovalo kar devet krajevnih oziroma tovarniških strelskih društev, in sicer

BESEDILO IN FOTO

Strelsko društvo Marok, Sevnica

Jutranjka, Kovinar, Stilles, Kopitar, Boštanj, Krmelj, Blanca, Marok in Lisca. V vseh društvih so do osamosvojitve leta 1991 potekali nacionalni strelski programi, katerih značilnost je bila, da so predpisovali uporabo cenejše opreme in športnega orožja. Po osamosvojitvi je Strelska zveza Slovenije uvedla mednarodne strelske programe, kar je pomenilo bistveno večje finančne izdatke za kritje stroškov dražje športne opreme. Rezultata te spremembe sta bila drastično omejevanje strelskega športa in manj strelskih društev v sevniški občini. Tako danes na območju občine delujejo tri društva. Strelsko društvo Boštanj je osredotočeno na delo z veterani, Strelska zveza Sevnica skrbi za treninge in tekmovalstvo s športnim orožjem velikega kalibra, Strelsko društvo Marok Sevnica pa za razvoj in delovanje vrhunkega tekmovalnega strelskega športa.

Strelsko društvo Marok obstaja že od leta 1952 in ima trenutno nekaj več kot 70 članov. V društvu so zastopane vse starostne kategorije strelcev, od cicibanov, mlajših pionirjev, pionirjev, kadetov, mladincev, članov do veteranov. Društvo trenutno tekmuje v 1. A državni ligi, torej najmočnejši slovenski strelski ligi, in v 2. ter 3. slovenski ligi. Na državnih in mednarodnih prvenstvenih ter pokalnih tekmovalstvih člani strelskega društva iz Sevnice dosegajo visoke uvrstitve.

PREMAGUJE PREDVSEM SEBE

BESEDILO Petra Miklaužič
FOTO osebni arhiv Mie Krampl

Mia Krampl je uspešna športna plezalka, ki kljub svoji mladosti dosega najvišje rezultate. Lani je maturirala na Gimnaziji Kranj, nato pa se je popolnoma posvetila treningom in že maja 2019 v Münchnu na tekmi svetovnega pokala v balvanih prvič kot članska reprezentantka stopila na zmagovalne stopničke. Odlično tretje mesto na kvalifikacijski tekmi v Toulousu novembra 2019 je bila njena popotnica na olimpijske igre, ki bodo leta 2021 na Japonskem. Njen talent ni ostal spregledan. Tako se je perspektivna športna plezalka marca letos pridružila Športni enoti Slovenske vojske, kar ji omogoča, da se lahko še naprej nemoteno ukvarja s svojo športno kariero.

ŽE KOT MLADINKA DO ODLIČIJ

Devetnajstletna Kranjčanka Mia Krampl že več kot desetletje trenira športno plezanje. »Plezel je moj starejši brat. Tekmoval je na državni ravni, in ko sem se kot šestletna deklica na eni izmed njegovih tekem prvič preizkusila v plezalni steni, mi je bilo plezanje takoj všeč,« je o svojih športnih začetkih povedala Kramplova. Starši so jo vpisali v Alpinistični odsek Kranj in začela je plezati v začetniški skupini. »Šport sem spoznavala skozi igro,« je pojasnila danes vrhunska plezalka. Zgolj igra ji ni zadostovala, zato so jo pri osmih letih vpisali v drugo skupino, v kateri je s starejšimi otroki začela resneje trenirati. Prva priložnost, da preveri svoje sposobnosti in se pomeri s konkurenco, je bila leta 2007, ko je tekmovala na svojem prvem državnem prvenstvu. Ob prehodu v

mladinsko konkurenco je leta 2015 začela tekmovali tudi na večjih mednarodnih tekmovanjih in že prvo leto postala v težavnostni kategoriji tako mladinska evropska prvakinja kot mladinska svetovna podprvakinja. »V mladinski reprezentanci sem dosegla veliko dobrih rezultatov in na to obdobje imam lepe spomine,« je razložila Mia Krampl, ki od leta 2016 tekmuje v članski kategoriji. Tudi med članicami je hitro premagala druge tekmovalke. »Leta 2017 se mi je v Chamonixu v Franciji uspelo uvrstiti v svoj prvi finale svetovnega pokala v težavnostnem plezanju. Ta tekma se mi je najbolj vtisnila v spomin,« je opisala svoje prve izkušnje kot članica in dodala, da je bila tako visoka uvrstitev nepričakovana. »Tekmovanje v Chamonixju je bilo nekaj posebnega, saj je potekalo zunaj na trgu pod Mont Blancom, kamor je prišlo veliko ljudi,« se je spominjala. Med svoje najboljše rezultate do zdaj šteje drugo mesto s svetovnega prvenstva lani na Japonskem v mestu Hachioji in tretje mesto na svetovnem pokalu v balvanskem plezanju v Münchnu.

NJENA DISCIPLINA JE TEŽAVNOSTNO PLEZANJE

Mia Krampl se običajno po zajtrku odpravi do kranjskega plezalnega

centra. Trenira petkrat na teden po tri ure in še doma izvaja raztezne vaje ter preventivne vaje pred poškodbami. V plezalnem centru pogosto pleza na previsni steni za trening vzdržljivosti in trajanje vadbe prilagaja intenzivnosti treninga. Njena boljša disciplina je težavnostno plezanje. Marca letos se je odpravila na Japonsko, kjer naj bi dva tedna trenirala balvansko plezanje. »Moj povratni let je bil odpovedan in na Japonskem sem ostala dva meseca. Zadnje tri tedne nisem mogla trenirati v telovadnici,« je pojasnila športnica. Prve tedne po prihodu je trenirala štirikrat do petkrat na teden, treningi v telovadnici so trajali tudi do šest ur. Pozneje so zaradi razglašene epidemije zaprli plezalne centre in morala je trenirati doma. »Delala sem vaje za moč. Poleg klasičnih vaj, kot so vaje za stabilizacijo trupa, sklece in vzgibi, sem vadila tudi na posebni deski, ki se imenuje beastmaker. Na deski so špranje in luknje, v katere zatakne prste in nato visim ali delam vzgibe. Tako krepi posebne mišice na rokah in prstih, ki so potrebne pri plezanju,« je svojo izkušnjo samostojnih treningov doma opisala športna plezalka. Izpostavila je, da je bilo to zanjo novo, saj je večinoma vajena vodenih treningov, tokrat pa je morala biti disciplinirana. Najtežje ji

Srebrna medalja na svetovnem prvenstvu 2019 na Japonskem

Njena boljša disciplina je težavnostno plezanje.

je bilo, ko ni imela možnosti za obisk plezalnega centra, saj v plezanju zelo uživa. Vzdrževanje telesne pripravljenosti stran od stene ji je predstavljalo velik izziv. S poškodbami v preteklosti ni imela večjih težav. »Nekaj težav imam z rameni, ker niso tako raztegljiva, kot bi morala biti. Zato moram pogosto delati preventivne vaje,« je pojasnila Kramplova, ki si ob blagi poškodbi vzame nekaj dni počitka.

ENA NAJMLAJŠIH PRIPADNIC ŠPORTNE ENOTE SLOVENSKE VOJSKE

Mia Krampl je ena najmlajših pripadnic Športne enote Slovenske vojske. Zaposlena je od marca letos. Glede svoje zaposlitve je povedala: »Omogoča mi, da se lahko posvetim športu in delam to, v čemer sem dobra.« Športno plezanje žal ni šport,

ki bi bil izdatno sponzorsko podprt, zato si ne predstavlja, da bi se lahko brez zaposlitve profesionalno ukvarjala s plezanjem. Slovenska vojska ji tako omogoča pomembno socialno varnost. Mia Krampl med pripadnicami Slovenske vojske ni edina športna plezalka. Ko je bila mlajša, sta bili njeni vzornici Mina Markovič in Maja Vidmar. »Še danes sta,« je poudarila. Pozneje jo je navdušila tudi Janja Garnbret, ki je nenadoma dosegla odlične rezultate, in ji tako dala upanje, da je vse mogoče. S prihodom v člansko kategorijo so začele skupaj trenirati in tekmovali. Takrat je ugotovila, da so njene starejše kolegice izvrstne športne plezalka, ki jo zdaj še dodatno motivirajo k izboljševanju dosežkov. Trenutno je ženska ekipa slovenske reprezentance močna in dekleta dosegajo dobre rezultate. »Med nami ni čutiti tekmovalnega duha. Pred tekmo si skupaj ogledamo smeri, ki jih je treba preplezati. Takrat se tudi med seboj posvetujemo in si glede na svoje pretekle izkušnje povemo, kako se lotiti podvigov. Druga drugo spodbujamo med plezanjem in se na koncu veselimo medsebojnih rezultatov. Zelo smo povezane in rade skupaj treniramo. Tekmovanja in prigode na tekmovanjih nas samo še bolj povezujejo,« je z navdušenjem opisala športno prijateljstvo članica slovenske reprezentance.

NAČRTI ZA PRIHODNOST SO NEGOTIVI

Načrti za prihodnost so nekoliko negotovi in ta čas bo Mia Krampl izkoristila za plezanje v skali, ki mu običajno ni namenila veliko pozornosti. »Od nekdanj sem se bolj zavzela za cilje v tekmovalnem plezanju, skalo pa sem dojemala kot rekreacijo in sprostitev, za kar si ob napornem urniku nisem vzela dovolj časa,« je povedala ter dodala, da jo je strah padcev pri plezanju v skali. »Tega izziva se bom lotila poleti in verjamem, da mi bo to olajšalo tudi premagovanje tistih, ki se nedvomno pojavijo med plezanjem v plezalnih centrih. Pri plezanju gre za boj s samim seboj,« je pogovor sklenila mlada športna plezalka.

STOPNJE JEZIKOVNEGA ZNANJA PO MERILIH SVS STANAG 6001

V zadnjem izmed član-
kov o merilih SVS STA-
NAG 6001 bomo opisa-
li stopnje jezikovnega
znanja. Te segajo od
0 do 5 z vmesnimi stopnjami plus.
Oznaka plus pove, da jezikovni upo-
rabenik že dosega večji del standarda
za naslednjo stopnjo, vendar še ne
dosledno oziroma vedno. Opisi posa-
meznih stopenj jezikovnega znanja
so poenostavljeni. Podrobnejši opi-
si so predstavljeni na spletni strani
www.natobilc.org (STANAG 6001).

Na 1. stopnji oziroma preživetveni ravni jezikovni uporabnik razume in uporablja osnovne vlnudnostne izraze, sprašuje in odgovarja na preprosta vprašanja o znani temi ter se predstavi. Piše kratke in preproste povedi, ki jih poveže v ohlapno celoto. V vojaškem okolju lahko na primer vpraša za osnovne informacije na kontrolnih točkah (osebni podatki, smer poti, dokumenti), razume bistvo obvestil ter kratkih radijskih in pisnih sporočil ter se znajde pri vsakdanjih opravilih, kot sta obisk zdravnika ali ureditev prevoza.

Na 2. stopnji oziroma sporazumevalnem pragu jezikovni uporabnik razume bistvo govora v neposredni komunikaciji s sogovornikom, če je govor jasen ter poteka v normalnem tempu in standardnem jeziku. Razume besedila, kot so časopisni članki o znanih temah, preproste življenjepisne, obvestila o družabnih dogodkih, bistvo rutinskih uradnih pisem, preprosto strokovno gradivo in nezahtevna, avtentična besedila o znani temi. Lahko napiše preprosta osebna pisma in rutinsko korespondenco na delovnem mestu, čeprav so besedila včasih nejasna. Naj poudarimo, da mora še vedno vse uradne dokumente pregledati oseba z višjo stopnjo jezikovnega znanja. Pri izgovoru je slišati, da ni naravni govorec, kar lahko včasih ovira komunikacijo. Na vojaškem področju lahko nekdo s to stopnjo znanja spremlja tuje delegacije in tolmači zadeve, ki se nanašajo na reševanje praktičnih težav, kot so načrti potovanja in nastanitve, se sporazumeva o običajnih delovnih položajih in

BESEDILO Tanja Debevc, ŠTJ
FOTO Bruno Toič

dokumentih (ukazi, predpisi, tehnična dokumentacija) ter uporablja standardne radijske postopke in razume bistvo sporočil o premikih vojaških enot.

Na 3. stopnji oziroma ravni učinkovitosti jezikovni uporabnik razume večino formalnih in neformalnih govornih sporočil o praktičnih in družbenih temah ter o svojem poklicnem področju. Razume avtentična pisna gradiva o splošnih in strokovnih temah, novice in druga informativna ter uredniška besedila v revijah, ki so namenjena izobraževanju bralca. Razume funkcije jezika, na primer domneve, argumente, pojasnila in abstraktne ideje v zahtevnih besedilih. Redko napačno interpretira besedilo. Lahko razpravlja o praktičnih, družbenih in strokovnih ter abstraktnih temah, zna utemeljiti, pojasniti in braniti svoja stališča, domnevati,

uporabljati jezik jasno in naravno, ne da bi iskal besede ali fraze. Zamisli zna pojasniti tako, da so razumljive domačemu govorcu. Obvlada pisanje neformalne korespondence in dokumentov ter sestavkov o abstraktnih temah, daljših utemeljitev, analiz, hipotez, daljših pojasnil, pripovedi in opisov. V vojaškem okolju opravlja zahtevnejše naloge. Aktivno sodeluje v strokovnih pogovorih, razpravah, sestankih ali pri protokolarnih obiskih. Rešuje težave na področjih logistike, kadrov, financ ali zdravstvene oskrbe. Opravlja predstavnike vloge, na primer vlogo vojaškega atašeeja. Poučuje na svojem strokovnem področju. Izvaja kratke sestanke, povezane z zahtevnejšimi vojaškimi operacijami. Zbira vojaško-obveščevalne podatke z zaslisanjem ter bere med vrsticami in tako prepozna namensko dvoumna sporočila.

4. stopnjo znanja določenega tujega jezika lahko doseže izobraženi govorec, ki je več let živel in se izobraževal oziroma delal v deželi z jezikovnega območja tega jezika. 5. stopnjo jezikovnega znanja pa lahko ima samo visoko izobražen naravni govorec, predvsem akademik z jezikovnega področja.

Če želite vedeti še več o testiranju posameznih stopenj v Sloveniji (1–3), vabljeni v spletne učilnice STANAG 6001 na spletni strani www.cei.si, na kateri so podrobneje predstavljeni vsi izpiti na posameznih stopnjah.

Si želite pisarne na prostem? Ta slogan in njemu podobni se v Slovenski vojski uporabljajo za pridobivanje novih kandidatov, ki jih zanima služba v vojski. Pripadniki Slovenske vojske del svojega usposabljanja preživimo na prostem in v naravi.

Po dveh mesecih epidemije se je življenje v vojašnicah povsem spremenilo. Po vrnitvi pripadnikov na delo se je vanje vrnilo tudi življenje. Virus je imel za veliko ljudi tragične vplive in številni državljani bodo še dolgo čutili posledice zaradi te bolezni. Po drugi strani pa se zdi neverjetno, da je epidemija pozitivno vplivala na naravo. Zrak je bil ponekod precej manj onesnažen, živali so se začele gibati po širših območjih, dokazano je tudi, da bo zaradi čistejšega zraka veliko manj obolelih. Epidemija dokazuje, da naš svet potrebuje počitek, saj mu sicer grozita izčrpanost in uničenje. Zaradi sprejetja različnih ukrepov sta si tako narava kot živalsko kraljestvo nekoliko opomogla. Ne glede na pozitivne lastnosti epidemije pa je ta postala priložnost tako za nezakonite dejavnosti, kot so krčenje gozdov v Amazonskem pragozdu in krivolov divjih živali v Afriki, kakor tudi za zaviranje razvoja tehnologij, ki temeljijo na zeleni energiji. Ljudje lahko s svojimi dejanji vplivamo na naravo pozitivno ali negativno. Človek je že od začetka sveta del stvarstva

Spodbudna misel

PISARNA V NARAVI

FOTO Rok Šinko

in z naravo sta neločljivo povezana. Prav tako je človek skrbnik planeta. Njegova naloga je, da jo ohranja in varuje, hkrati pa mora poskrbeti še za blaginjo živalskega sveta. Kljub nalogi in odgovornosti pa je pred skušnjo, da prekorači določeno mejo, ki mu je bila postavljena.

Tako lahko postane uničevalec narave, kar pa lahko privede do samouničenja. Danes čedalje šibkeje čutimo pripadnost veliki skupnosti ustvarjenega, zato smo pri svojem ravnanju velikokrat neodgovorni. Hkrati se ne zavedamo, da s skrbjo za naravo ne skrbimo samo zase, temveč tudi za svoje naslednike. Kje se torej začne odgovornost do stvarstva? Odgovornost do vsega, kar je, se začne pri sebi, v vsakodnevnem življenju. Tako jaz kot ti morava prispevati svoj delež k ohranitvi sveta.

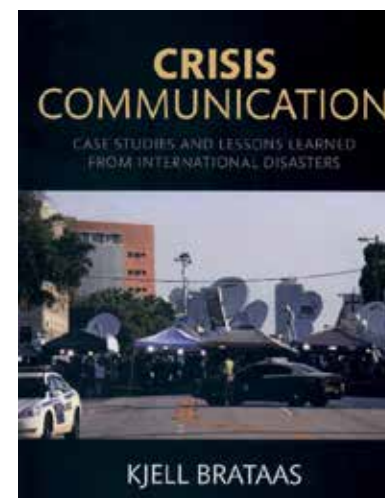
Primož Kumin, VVIK

Avtor v knjigi z naslovom *Crisis Communication: Case Studies and Lessons Learned from International Disasters* obravnava problematiko kriznega komuniciranja ob naravnih katastrofah in drugih nesrečah ter terorističnih napadih. Krizno komuniciranje je posebno področje odnosov z javnostmi. Kot del kriznega upravljanja je eden izmed pomembnih dejavnikov, ki določajo uspeh ali neuspeh ukrepanja med krizo. Ob nesreči ali krizi namreč mediji »podivjajo«.

V prvem delu knjige avtor s študijami primerov enajstih kriznih dogodkov predstavi način komuniciranja, od prvih uradnih izjav oblasti, pri letalskih nesrečah (tudi) predstavnikov letalskih družb, do poročanja različnih medijev. Pri

tem opozarja na vse večjo vlogo družbenih omrežij pri obveščanju javnosti. Ob vsakem kriznem dogodku javnost zahteva odgovore, zato mora biti uradni odziv jasen in hiter, informacije popolne ter preverjene, sicer lahko manjkajoče informacije zapolnijo govorice in ugibanja, kar vodi k nenadzorovanemu ustroju krize ali nesreče. Avtor navaja tudi nekaj primerov povsem zgrešenih prvih uradnih izjav, ki so tragične razmere še poslabšale. Takšna je bila prva uradna izjava lastnika estonskega trajekta, ki se je leta 1994 potopil ob finski obali, ob tem pa je življenje izgubilo več kot osemsto ljudi. Izjava, da je ladja zavarovana, je javnost še bolj razburila. V drugem delu knjige avtor opiše model komuniciranja med krizo in pri tem izpostavi pomen ter odgovornost medijev in družbenih omrežij. Posebno poglavje namenja podpori in pomoči žrtvam ter njihovim družinam. Ob koncu poudari pomen kriznega informacijskega načrtovanja, saj je dober načrt najpomembnejši ob nesreči ali kriznem dogodku.

Zvonko Krunic, KIZC

Prebrali smo knjigo

KJELLA BRATAASA

REVIJA
SLOVENSKA
VOJSKA

“

SPREMLJAJTE NAS TUDI
NA DRUŽBENIH OMREŽJIH.

 Revija Slovenska vojska

 revijasv